

IOQRA

اقراء

EESTI MOSLEMITE KUUKIRI

NR 49

NOVEMBER 2013 /
DHU-L-HIŽŽA - MUHARRAM 1434

**ELU EESMÄRK – PARADIIS:
KORAAN ELU KESKPUNKTIKS**

HARJUTUSI KORAANI RETSITEERIMISEKS

KUIDAS ÕPPIDA PÜHA KORAANI

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

Novembrikuu peateemaks on Koraani õppimine. Sellega on seotud meie peateema, Elu Eesmärk, Lugejaküsimus, Koraaninurk, *Hadiithinurk*, *Fatwanurk*, *Duaanurk* ja seekordne lastelugu. Lisaks vahendame uudiseid, räägime lapse arengust ja õppimisvõimest koolieelses eas, lapsele raamatu lugemisest, nohu vastu võitlemisest, Jumala kujutlemisest ja paljust muust. Pudrupotikese nurgas on meil seekord kana eri, mis pakub Pakistani, Türgi ja Tuneesia kanahõrgutisi.

On aeg jätta huvasti Moslemipäevikute Ghana looga – Eileen jõuab oma loos tagasi Eestisse. Jääb üllatuseks, kes järgmisest kuust rubriigi üle võtab.

Meeldivat lugemist!

Fi amani llah!

Kuukirja koostajad

SISUKORD:

Kuidas õppida Püha Koraani (Abdallah Basfar)	4
Islamiuudised (Käili)	10
Minu lugu (Maili)	14
Moslemipäevikud : Minu Ghana (viimane!!!) (Eileen)	16
Eriline laps: Lapse areng ja õppimine koolieelses eas (Rubaba)	20
Lisateavet lapsest: Loen lapsele raamatut (Annely).	24
Looduslik ravi: Looduslike vahenditega nohusõtta (Khadija)	28
Elu eesmärk – Paradiis: Koraan elu keskpunktiks (Amina)	30
Lugejaküsimus	32
Pudrupotike, keeda! Kana eri (Amiira, Karima, Zeynep)	34
Koraaninurk: Harjutusi Koraani retsiteerimiseks (Aisha)	38
<i>Hadiith</i> inurk: Koraani õppimisest (Aisha)	42
<i>Fatwa</i> nurk: Koraani lugemine (Aisha)	44
<i>Dua</i> nurk: Duaa enne Koraani retsiteerimist (Aisha)	46
Ma käin islamiülikoolis: Jumala kujutlemine (Eileen)	48
Õpime Maroko dialekti	52
Lastele: Sportauto Koraani vastu (Khadija)	54

KUIDAS ÕPPIDA PÜHA KORAANI

21 nõuannet Jumala sõna pähe õppimiseks

Autor: Šeik Abdallah Basfar

Tõlkinud: Aisha

SISSEJUHATUS

Jumal ise lihtsustab meie jaoks Koraani õppimise. Ta on meisse sisestanud armastuse Oma raamatu nagu ka oma prohvetite ja pühade paikade vastu. Kas olete näinud kaadreid sellest, kuidas inimesed Kaabat nähes nutma puhkevad või kuidas Koraani retsiteerijad nuuksuvad ja kuidas neil pisarad mööda põski alla voolavad? Nii noored kui vanad, nii mehed kui naised – kõik moslemid sooviksid pähe õppida kasvõi osa Koraanist, kui mitte tervet Koraani. Meie Prohvet (صلى الله عليه وسلم) on öelnud, et rind, milles pole Koraani, on nagu tühi maja. Ta (صلى الله عليه وسلم) ütles ka: „Jumalal on perekond.“ „Kes

nad on?“ küsiti temalt. Ta vastas: „Koraani rahvas on Tema perekond ja inimesed.“ Mitte meie ei otsusta Koraani õppida, vaid Jumal valib, kellele Ta oma raamatut õpetab. Jumal ütleb: „**Me oleme andnud Raamatu neile, kelle oleme Oma sulaste hulgast välja valinud.**“ Koraaniga, mis on su südames, kaitseb Jumal sind kõikisuguste haiguste, õnnetuste jne eest. Mõned *hadiithid* on ka edastanud, et kes õpib nooruses Koraani, selle liha, vere ja luudega laseb Jumal Koraanil üheks saada ja ta tõuseb üles koos kõrgete inglitega. Kes aga õpib Koraani vanana, saab väga kõrge tasu, sest tema jaoks on see raskem. Prohvet (صلى الله عليه وسلم) on öelnud: „Parim teie hulgast on see, kes on Koraani õppinud ja

seda õpetab.“ Aga kuidas siis alustada? Kuidas Koraani õppida?

1. TAHE

Kui ma soovin Koraani õppida, siis peab see olema tahe, mis tuleb minu sügavaimast südamesopist. Mitte keegi ei tohi sellist asja peale suruda, sest kui sunnitakse, siis võin ühte lehte kasvõi tuhat korda lugeda, aga meelde ei jää ikka midagi. Loomulikult on lubatud inimesi innustada Koraani õppima, aga kohustada ei tohi. Seega kõigepealt peab olema raudne ja sügav tahe Koraani õppida

2. KAVATSUS

Igaüks, kellel on plaanis Koraani õppida, peaks kõigepealt

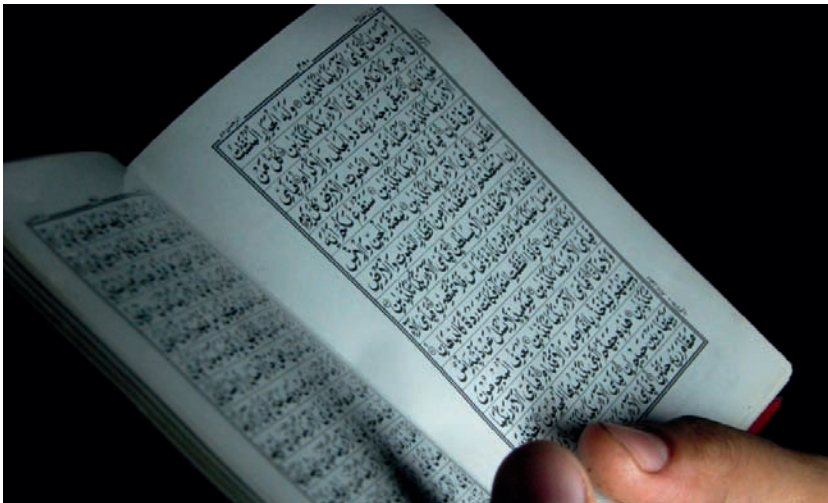

endalt küsima, miks ta seda teha soovib. Kui õpin selleks, et Jumal minuga rahul oleks, on see hea. Kui aga ma annan endale aru, et minu motivatsioon on hoopis midagi muud, mis on seotud maapealse eluga, siis pean ma teadma, et see on vale viis Koraani õppimiseks. Ma pean oma kavatsust uuen-dama ja õppima vaid Jumala

(صلى الله عليه وسلم) ütles: „Tõesti, meie tegusid tasustatakse vaid kavatsuse järgi ja igaüks saab tasu selle järgi, mida ta kavat-ses.“ Ibn Abbas (رضي الله عنه) ütles: „Inimene õpib vastavalt oma kavatsusele.“

3. JUMALAKARTLIKKUS

Koraani õppimise eeldu-seks on ka jumalakartlikkus ja

rahuloluks, sest kolme esime-se pörgusse siseneja hulgas on inimene, kes õppis Koraani vaid selleks, et teised ütleksid, et ta Koraani tunneb. See-ga peab meie kavatsus olema puhas ja seda kavatsust tuleks ka aeg ajalt uuendada (st oma süda taas kord läbi katsuda ja selgusele jõuda, miks ma seda teen). Mida rohkem me Koraani õpime, seda rohkem inimesed meid innustavad ja imetlevad ja seega võime väga lihtsalt õigelt teelt kõrvale kalduda. Võib juhtuda, et tahame kiiremini õppida selleks, et kui järgmine kord meie käest küsitakse, kui kaugel me oleme, võiksime uhkusega öelda, et oleme vahepeal juba nii ja nii palju juurde õppinud.

Omar ibn Al-Khattab (رضي الله عنه) on edastanud, et Prohvet

see, et hoiam kogu oma keha (käed, jalad, keele, silmad jne) pattudest eemal. Südame pattude hulgast võiksime nimetada uhkust ja kadedust. Kuidas võikski Jumal Oma sulasele Oma sõna õpetada, kui Ta näeb, et sulase südames selline praht on?

Nende asjade hulgas, mis meil keelt talitseda aitavad, on näiteks vabatahtlik paast. Aeg möödub kiiresti ja me ei ole nii veetnud oma noorust mõtte-tutele asjadele kulutades, mõtte-tutetest asjadest rääkides, televiisorist mõttetuid asju vaadates või Internetis mõttetutele veebilehtedel istudes, sest on ju teada, et iga paastuv inimene püüab juba alateadlikult rohkem end Jumalale ja vähem maistele asjadele pühendada. Võrreldes aega, mis

me muidu veedame sõprade-ga mõttetut juttu ajades ajaga, mille kulutame Jumala sõnale. Imaam Shaf'i (Jumal olgu temaga rahul) on öelnud: „Kord kaebasin ma Wakile oma halva mälu üle ja ta soovitas mul pattudest vabaneda, öeldes: „Tea, et teadus on valgus ja Jumala valgust ei anta patustele.“

4. SÜDAME MÕTTE-TUTEST TÜHJENDAMINE

Inimene, kes tõesti soovib Koraani õppida, peaks sead-ma selle oma prioriteediks. Ta peaks sellest mõtlema ka väl-jaspool selleks seatud aega, te-ma süda peaks Koraani küljes rippuma, ta peaks olema ko-raanitunni ootusest püsimat. Kui Jumal Oma sulast taolises seisukorras näeb, aitab Ta tal Koraani õppida. Kui moslemid kurdavad, et nad ei suuda Ko-raani õppida või et see on lii-ga raske, siis üheks peamiseks põhjuseks on see, et nad ei ole piisavalt Koraani õppimisele keskendunud ja nende süda on liialt igasuguseid maiseid asju täis.

5. TUNNE, ARMASTA JA AUSTA KORAANI

Kui tunned midagi, siis võid seda ka armastada; kui ignoreerid midagi, siis võib sellest saada su vaenlane. Just see on põhjuseks, miks iga moslem peaks väga hoolitsema selle eest, et Koraani tunda, armastada ja austada. Me peame tundma Koraani, et teada, mida see sisaldab ja selle järgi elada oskama. Me peame armastama Koraani ja neid, kes Koraani armastavad. Me peame austama Koraani, sest see

ei ole tavaline raamat, see on Jumala sõna. Me ei tohi Koraani ükskõik kuhu panna, sellele midagi asetada. Kui Jumal näeb, et Ta sulane hoolitseb Tema sõna eest ja austab seda, aitab Ta tal seda ka meelde jätta.

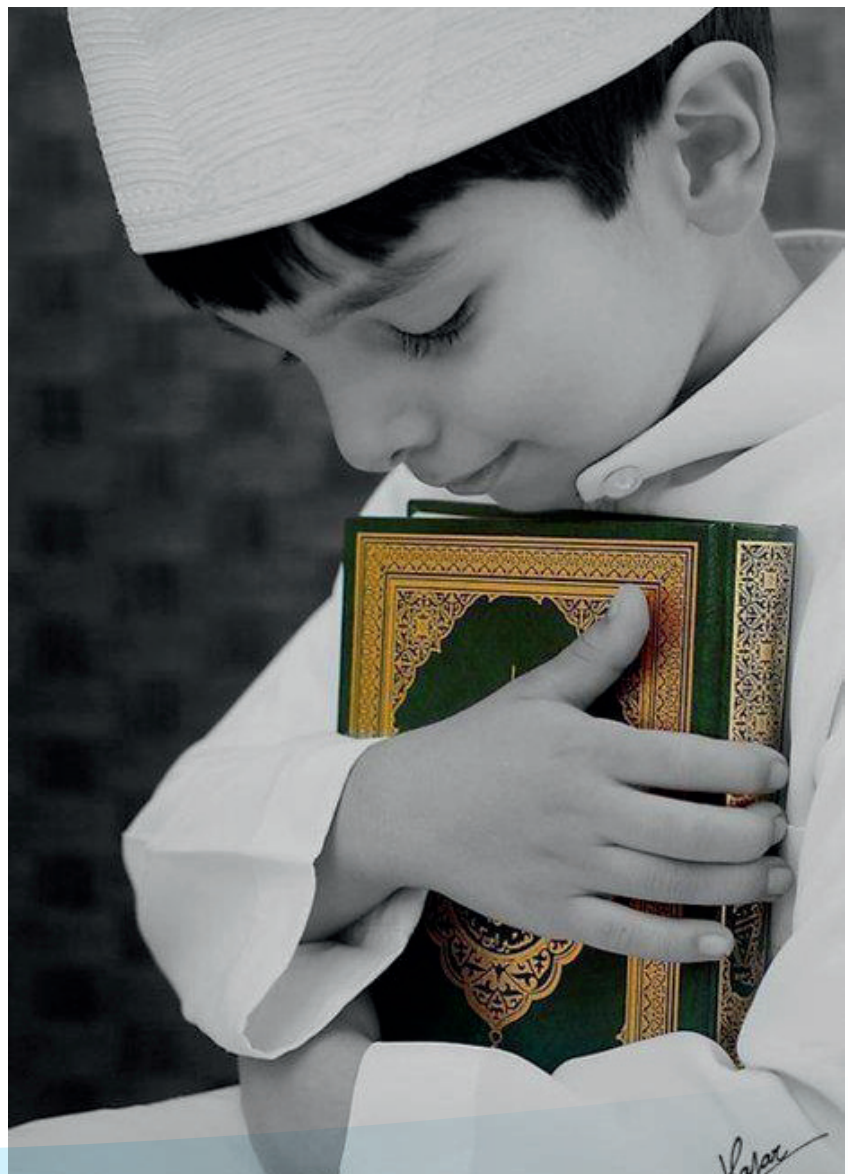
6. LUGEMINE JA HÄÄLDUSE PARANDAMINE

Kord aastas retsiteeris Prohvet (صلى الله عليه وسلم) kogu ilmutuse ingel Gabrielile ette. Sel aastal, kui ta suri, retsiteeris ta kaks korda. Kui Prohvet (صلى الله عليه وسلم), kelle kaudu Jumal meile Koraani ilmutas ja kellele Jumal ise Koraani õpetas, pidi seda kordama ja õppima, siis mida rääkida veel meist, tavalistest moslemitest? Enne kui üht lehekülge Koraanist õppima hakata, peaks selle oma koraaniõpetajale ette lugema, et ta meie retsiteerimisvigu parandaks ja me valesti ei õpiks. Statistiliselt õpib see inimene, kes enne õppima asumist lehekülje läbi loeb ja oma retsiteerimisevead parandada laseb, kaks korda kiiremini kui see, kes seda ei tee. Kui koraaniõpetajat käepärast ei

oks peaks kindlasti pöörduma kellegi õpetaja poole, sest me ei pruugi oma häälusvigadest ise teadlikud olla. Audiod ei ole siin piisavaks abiks, kuna nad ei vasta ega paranda vigu. On ka väga oluline, et koraaniõpetaja oma õpilast innustaks, et õpilasel tekiks tahe ikka edasi ja edasi õppida, kuni viimaks terve Koraan peas on.

7. PARIM VANUS KORAANI ÕPPIMISEKS

Parim vanus Koraani õppimiseks olevat 5-23 aastat. Mida noorem on õpilane, seda parem see on, sest seda efektiivsemalt töötab ta mälu. See muidugi ei tähenda, et kui ma olen juba 25-aastane (või veeltgi vanem), siis võin käega lüüa

ja öelda, et ma ei saagi enam Koraani õppida – olen liiga vana. Olgu teile teadmiseks ja inustuseks, et tunnen üht venda, kes üle 50-aastasena õppis ära pool Koraani ja seda vaid mõne kuuga! Kõik sõltub Jumalast ja meie endi innukusest ja tahtest.

8. LEIA PARIM HETK

Koraani soovitatakse õppida veidi enne *fadžri* palvet ja vahetult peale *fadžri* palvet kuni päikesetõusuni, kuna need on islamikogukonna jaoks õnnistatud hetked.

9. LEIA HEA KOHT

Õppimiseks tuleb leida hea koht. Vältida tuleks avatud ja laiu kohti nagu tänav, mets jne. See võib lugemiseks hea olla, aga pähe õppimiseks mitte. Eelistada tuleks kohti, mis on suletud, kuid hästi õhutatud. Parim koht on muidugi mõista mošee, kuna seal ei leia meie silmad midagi keelatud ega segavat. Parim oleks õppida iga suura eri kohas – selle koha tunnetus võib meid hiljem meenutamisel ja retsiteerimisel aidata. Soovitatav on Koraani õppimise ajal juua ka Zam-Zami vett, muidugi mõista siis kavatsusega Koraani õppida, mitte lihtsalt janu kustutada. Nii tegid meie jumalaskartlikud eelkäijad.

10. JÄÄ KESKENDUNUKS

Mu silmad jälgivad Koraani, mu suu retsiteerib, mu kõrvad kuulavad, aga mu süda tegeleb muuga – isegi kui ma nii sadu kordi kordan, on võimatu midagi selgeks saada. Teine

oluline asi on endale meelde jätta, et kui kord olen alustanud ühe suura õppimist, siis ei tohi ma endale sisendada, et see on raske või ma ei saa hakkama, sest siis jääbki see mulle pähe kummitama ja õppimine muutub tõepoolest keeruliseks. Ma suudan, sest Jumal on minuga, kui ma tõesti tahan õppida!

11. KORRUTAMINE TEEB MEISTRIKS

Peale seda, kui olen ühe lehekülje Koraanist pähe õppinud, kordan ma seda 50-100 korda (!!!), et see mulle tõesti pähe kuluks. Muide, kui usbekid Koraani õpivad, kordavad nad ühte lehekülge 300 korda!!! Igaüks õpib omal kiirusel, aga kordama peame me kõik, et meile õpitu ilusti meelde kuluks.

12. TÕMBAN PLIATSIGA ALLA SÕNAD, MIS KIPUVAD UNUNEMA

Kui mõni sõna kipub mõnda koraanivärssi õppides ununema, siis tõmban talle pliiatsiga joone alla ja iga kord, kui oma retsiteerimisega sinna kohta jõuan, kordan seda sõna mitu korda.

13. ÕPI ALATI SAMAST VÄLJAANDEST

Paljud inimesed on visuaalsed õppijad, see tähendab, et kui nad midagi pähe õpivad ja siis õpitut retsiteerivad, on neil silme ees pilt raamatu leheküljest, kust nad seda teksti alguses lugesid. Nad põhimõtteliselt loevad mõttes maha. See on äärmiselt oluline, et me õppides kasutaksime alati sama Koraani väljaannet, et värside ja lehekülgede asetust mitte muuta ja sellega oma visuaalset mälu häirida.

14. RETSITEERI VALJUL JA KAUNIL HÄÄLEL

Koraani õppides peaksin alati retsiteerima valjul häälrel, et mu kõrvad ka seda kuuleksid, mida ma õpin ja seega saaksin ära kasutada oma auditiivset mälu.

Prohvet (صلى الله عليه وسلم) on öelnud: „Ära ole nende hulgas, kes ei kaunista Koraani retsiteerimiseks oma häält.“ Samuti on Koraani õppimisel soovitatud kasutada teatud meloodiat – kui sõna ära ununeb, võib meloodia meile selle meelde tuletada.

15. MÕISTA ÕPITU TÄHENDUST

Kui ma ei ole araablane, siis loen Koraani õppides kindlasti ka tõlget juurde ja püüan tõlke ja originaali omavahel kokku viia. Kasuks tuleb ka tafsiri ehk Koraani selgituse lugemine. See kõik aitab kaasa ka meie arabia keele õppele. Tähelepanu tuleks pöörata ka sarnasustele – kolmandik koraanivärsse on sarnased, seega peaksime Koraani õppides vaatama ka neid värsse, mis meie konkreetse õpitava värsi-ga sarnanevad.

da kordaksime, mis meil juba Koraanist õpitud on, et seda mitte unustada. Mis kasu on sellest, kui me oma õppimisega edasi jõuame, aga samas need osad Koraanist unustame, mis meil juba selged olid. See on sama, kui ühe käega maja ehitamine ja teisega maha lõhkumine. Parim viis Koraani kordamiseks on selle palvetes retsiteerimine. Prohvet Muhammed (صلى الله عليه وسلم) on öelnud: „Häda sellele, kes ütleb: „Olen unustanud selle ja selle koraanivärsi,“ sest tõesti, Jumal on see, kes paneb meid unustama (kui me õpitut ignoreerime). Peate seda tihti retsiteerima, sest Koraan põgeneb inimese südamest kiiremini kui kaamelid (kui nad vabaks lastakse).“

Teine asi, mida teha saame, on see, et kui hakkame mõnda suurat edasi õppima, siis enne uue õppimist kordame kõik va-

siis kõigepealt ma retsiteerin kordamiseks need kümme lehekülge ja alles siis alustan uue leheküljega. See aitab kaasa ka uue õppimisele, kuna oleme palju rohkem motiveeritud, kui näeme, et meil on juba palju teadmisi ees ja palju pole enam lõpuni jäänud.

17. KINDEL KORAANI-TUNNI AEG

Kõige arukam oleks valida mingi kindel aeg, mille reserveerime iga päev (või teatud arv kordi nädalas) just nimelt Koraani õppimiseks, justnagu käiksime me koolis. Peame iseendaga ranged olema ja mitte muutuma laisaks, mõeldes, et täna ei ole mul aega või on liiga palju muid asju teha. Mis on meie prioriteedid siin elus? Ei ole võimalik, et ükski moslem oleks nii hõivatud, et ta ei saaks iga päev oma ajast kasvõi 30 minutit Koraani õppimisele pühendada. Vaheajal või puhkuse ajal peaksime muidugi oma koraaniõpet veelgi intensiivistama. Mõistlik on koostada ka programm kuuks ajaks ette ja kuu aja möödudes end kontrollida, kas olen oma programmi täitnud.

18. TEEN DUAASID

Tahan Koraani õppida! Kes suudaks mind mu eesmärgi täitmisel aidata? Loomulikult Jumal, kes siis veel! Ei õpetajad, kool, vanemad, abikaasa, mitte keegi ei suuda mind aidata, kui Jumal mind ei aita. Seega peaksin selleks ettevõtmiseks abi paluma just Jumalalt. Paluma peaksin ma siiralt ja näidates üles tahet õppida. Jumal

Sūrah 2. Al-Baqarah	Part 1	10	الجزء ١	سورة البقرة ٢
4. And who believe in that (the Qur'an and the Sunnah) which has been sent down (revealed) to you (Muhammad ﷺ) and in that which was sent down before you [the Taurāt (Torah) and the Injil (Gospel)] and they believe with certainty in the Hereafter. (Resurrection, recompense of their good and bad deeds, Paradise and Hell).	4. Wallazeena yu'minoona bimaaa 'unzila 'ilayka wa maaa 'unzila min qabluka wa bil-'Aakhirati hum yooqinoon.	وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَالْآخِرَةَ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿١٠﴾		
5. They are on (true) guidance from their Lord, and they are the successful.	5. 'Ulaaa'ika 'alaa hudam-mir-Rabbihim wa 'ulaaa'ika humul-muflihoon.	لَقَدْ كُنَّا عَلَىٰ هُدًى مِّنْ رَبِّنَا وَأُنزِلَ إِلَيْنَا الْحَقُّ مِنَّا فَذُكِّرُوا ﴿١١﴾		
6. Verily, those who disbelieve, it is the same to them whether you (O Muhammad ﷺ) warn them or do not warn them, they will not believe.	6. 'Innal-lazeena kafaroo sawaaa'un 'alayhim 'a'anzartahum 'am lam tunzirhum laa yu'minoon.	عَلَيْهِمْ أَنذَرْتَهُمْ وَمَا لَمْ نُذِكرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾		
7. Allāh has set a seal on their hearts and on their hearing, (i.e. they are closed from accepting Allāh's Guidance), and on their eyes there is a covering. Theirs will be a great torment.	7. Khatamal-laahu 'alaa quloobihim wa 'alaa sam'ihim wa 'alaaa 'absaarihim ghishaawatun wa lahum 'azaabun 'azeem.	خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٣﴾		
8. And of mankind, there are some (hypocrites) who say: "We believe in Allāh and the Last Day," while in fact they believe not.	8. Wa minan-naasi man yaqoolu 'aamannaa billaahi wa bil-Yawmil-'Aakhiri wa maa hum bimū'mineen.	وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾		

16. KORDAMINE ON TARKUSE EMA

Koraani õppimise juures on väga tähtis, et me pidevalt se-

na üle. Isegi kui suura on väga pikk ja oletame, et oleme juba õppinud kümme lehekülge ja kaks lehekülge on veel jäänud,

on öelnud: „**Paluge Mind, Ma vastan teile.**“

19. VAID JÄRJEKINDLUS VIIB SIHILE

Mõnikord moslemid õpivad ära kümme *hizbi*, kakskümmend *hizbi* Koraanist ja siis ei õpi enam midagi. Kui neilt küsida, miks nad enam ei õpi, ütlevad nad, et tehke mulle *dua*asid, et Jumal mind edasi aitaks. Muidugi teeme me neile *dua*asid, aga kõige tähtsam on, et see inimene ise tahaks edasi õppida ja siiralt Jumalalt selleks abi paluks. Kui meil on teatud ajal rohkem tööd või õppimist ja me ei suuda nii palju Koraani igapäevaselt õppida, siis peaksime õpitavat kogust natuke mõneks ajaks vähendama, aga mitte lihtsalt alla andma ja üldse enam mitte õppima. Järjekindlalt natuke hea tegemine on parem, kui üks kord hästi palju hea tegemine.

20. ÕPITU PRAKTIKASSE RAKENDAMINE

Peame püüdma nii palju kui võimalik seda, mis õppinud oleme, ka praktikasse rakendada; ka see aitab meil õpitut meelde jätta. Prohveti

(صلى الله عليه وسلم) kaaslastel oli kombeks kohe uus õpitud värss ka praktikasse rakendada ja selle järgi elama hakata. Kui Koraani retsiteeriti, siis niipea, kui nad kuulsid „*Jää äjj-uhä llädhiinä ämänu ...*“ („Oo teie, kes te usute ...“), olid nad kui üks suur kõrv ja ootasid Jumala käsku, et seda koheselt täitma asuda.

21. ÕPITU EDASI ÕPETAMINE

On edastatud, et Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ütles: „*Parim teie hulgast on see, kes on Koraani õppinud ja seda õpetab.*“ Me ei pea ootama, kuni oleme kogu Koraani pähe õppinud, et oma teadmisi edasi andma hakata. Võin õpetada näiteks mõned retsiteerimisreeglid algajatele. Minu professor ütles mulle kunagi, et teadlase väär-

tus ei peitu mitte tema teadmiste hulgas, vaid tema õpilastes, kes neid teadmisi edasi kannavad.

KOKKUVÕTE

Kas sul tekkis tunne, et peaks endale pisikese programmi koostama, mille järgi Koraani õppima asuda? Mitte keegi ei sunni, ma ise valin tempo ja hulga, aga peaasi, et ma järjekindlalt ja püsivalt asjaga tegeelen. Ärgem viitkem niisama aega, sest elu on lühike, aeg möödub ruttu ja Koraani õppimine on õnnistus, mida pole kahjuks kõigile antud. Seega, tõestame Jumalale, et oleme väärt Tema sõnumit oma südames kandma!

Vahel me õpime ja vahel unustame, aga igas asjas, mille Jumal on loonud, on tarkus ja Koraani unustamise tarkus on see, et see tuletab meile meelde, et peaksime seda pidevalt kordama ja sellega kogu aeg tegelema.

Koraani õppimiseks on vaja palju kannatlikkust, enesekontrolli ja järjepidevust, kuna see ei ole sugugi lihtne ettevõtmine. Aga ma suudan! Suudan kanda endas seda Jumala kingitust, tõelist varandust!

ISLAMIUUDISED

BRUNEIS VÕETAKSE KASUTUSELE KIVIDEGA SURNUKS LOOPIMISE KARISTUS (23.10.2013)

<http://www.postimees.ee/2570910/bruneis-voetakse-kasutusele-kividega-surnuks-loopimise-karistus>

Kagu-Aasia riigis Bruneis seatakse sisse islamistliku sharia seaduse kõige karmimad karistused.

Sellest teatas eile Brunei sultan Hassanal Bolkiah, edastab AFP. Rikkast naftariigist saab nüüd Kagu-Aasia ainus riik, kus saab võimutasandil ja ametlikult määrata surmanuhtlust kividega surnuks loopimise läbi, raiuda vargal käsi maha või anda alkoholi tarbimise eest piitsahoop.

Islamistlik karistusseadustik peaks jõustuma poole aasta jooksul astmeliselt. Tegemist on

seadustega, mis käivad vaid moslemite kohta.

Brunei kohus on varem sharia seadusi kasutanud vaid peresiseste probleemide lahendamisel.

Inimõigusorganisatsioon Human Right Watch teatas, et Brunei selline samm on ebaõiglane ning inimõigusi mitte austav.

Borneo saarel asuvat Bruneid valitsev sultan on maailma üks rikkamaid inimesi. Bruneis elab 400 000 inimest, kellest 70 protsenti on moslemid.

IRAANI UUS PRESIDENT OOTAB POLITSEILT LEEBUST NAISTE RIETUSNORMIDE JÄLGIMISEL (09.10.2013)

<http://www.postimees.ee/2331780/iraani-uus-president-ootab-politseilt-leebust-naisteriietusnormide-jalgimisel>

Iraani politsei peaks naiste riietumisnormide jõustamisel hoidma madalat profiili, manitses täna president Hassan Rouhani.

Juulis valimised võitnud presidendi kampaania üheks nurgakiviks oli lubadus suu-

rendada sotsiaalseid vabadusi.

«Kui on vaja hidžaabi asjus hoiatada, peaks politsei olema viimane, kes seda teeb,» ütles riigipea politseiakadeemia lõpetajatele.

«Meie vooruslikud naised

peaksid tundma end politsei kohalolekul ohutult ja kindlana,» vahendas uudisteagentuur Fars.

Iraani islamistlikud riietumisnormid nõuavad, et naised kataksid end pealaest jalatalla-

ni. Reeglite rikkujat ähvardab karistus või vahistamine.

Iraani politseis on spetsiaalsed kõlblusüksused, mis kontrollivad tänavatel naisi, et need ei rikuks islamiusu riietumisnõueid.

Rouhani on seisukohal, et paljud ühiskondlikud probleemid tulenevad vaesusest, mille omakorda tingib Teheranile tuumaprogrammi tõttu keh-

testatud sanktsioonid.

«Ühiskonnas karskuse ja kõlbluse saavutamiseks tuleb meil juurida välja vaesus ja tööpudus,» rõhutas president.

Septembris soovitas šiiavaimulikust president politseil seaduste täitmist nõudes inimvääriskust mitte jalge alla tallata ja hidžaabi küsimuses äärmuslikest vahenditest hoiduda.

Rouhani kultuuri- ja ühis-

kondlike vabaduste üleskutsele sekundeeris eile kultuuriminister Ali Janati eelmise riigipea Mahmoud Ahmadi-nejadi aegset ranget tsensuuri kritiseerides.

Janati sõnul on mõnele raamatutele antud avaldamiskeeld puhtalt isikliku arvamuse põhjal ja kui Koraan ei oleks jumalik ilmutus, leiaksid tsensurid ka sellest kohti, mis võimaldaks avaldamisloast keelduda.

TÜRGIS KAOTAS KEHTIVUSE PEARÄTI KANDMISE KEELD RIIGIASUTUSTES (08.10.2013)

<http://forte.delfi.ee/news/varia/turgis-kaotas-kehtivuse-pearati-kandmise-keeld-riigiasutustes.d?id=66865415>

Türgi kaotas teisipäeval naiste islamipärase pearäti kandmise keelu riigiasutustes, lõpetades nii aastakümneid kehtinud piirangu osana reformidepaketist, mille eesmärk on väidetavalt demokraatia suurendamine.

Keeld, mille juured ulatuvad tagasi ligi 90 aasta taha Türgi Vabariigi alguspäevadesse, on takistanud paljusid naisi avalikku teenistusse tööle asumast, kuid ilmalikkuse pooldajad peavad selle kaotamist tõendiks valitsuse kaldumise kohta islamismi suunas, vahendab Reuters.

Uued reeglid, mis ei puuduta kohtusüsteemi ja sõjaväge, avaldati Türgi ametlikus ajalehes teisipäeval ja hakkasid sellest hetkest kehtima.

„Seadusesäte, mis sekus

ametlikult vabadusse valida riietust ja elustiili – mis oli eba võrdsuse, diskrimineerimise ja ebaõigluse allikas meie inimeste hulgas – on jäänud ajalukku,“ ütles asepeaminister Bekir Bozdağ Twitteris.

Debatt pearäti üle on Türgi religioosse ja sekulaarse eliidi vaheliste pingete keskmes.

Peaminister [Recep Tayyip Erdoğan](#) kriitikud leiavad, et tema islamistlike juurtega õigluse ja arengu partei (AKP) püüab murendada 1923. aastal Mustafa Kemal Atatürki Otomani impeeriumi varemetele rajatud vabariigi ilmalikku vundamenti.

Erdoğan toetajad, eriti Türgi konservatiivsetes Anatóolia siseosades, väidavad, et ta muudab lihtsalt tasakaalu ja taastab moslemitest enamu-

se usulise eneseväljendamise vabaduse.

Atatürk kehtestas 1925. aastast pärineva valitsuse otsusega mitmeid riietumisreforme, mis olid mõeldud religioosse kuuluvuse märkide kaotamiseks riigiametnikel. Rätikeelu kaotamine nüüd on osa demokratiseerimispaketist, väitis Erdoğan eelmisel nädalal.

Reformiprogramm, mille eesmärk on suures osas Türgi kurdi vähemuse õiguste suurendamine, sisaldab muudatusi valimissüsteemis, vähemuskeelte õiguste suurendamist ning kurdikeelsete külanimedele lubamist.

Teisipäevast ei pea algkoolilapsed enam iga nädala algul andma ka truudusvannet riigile.

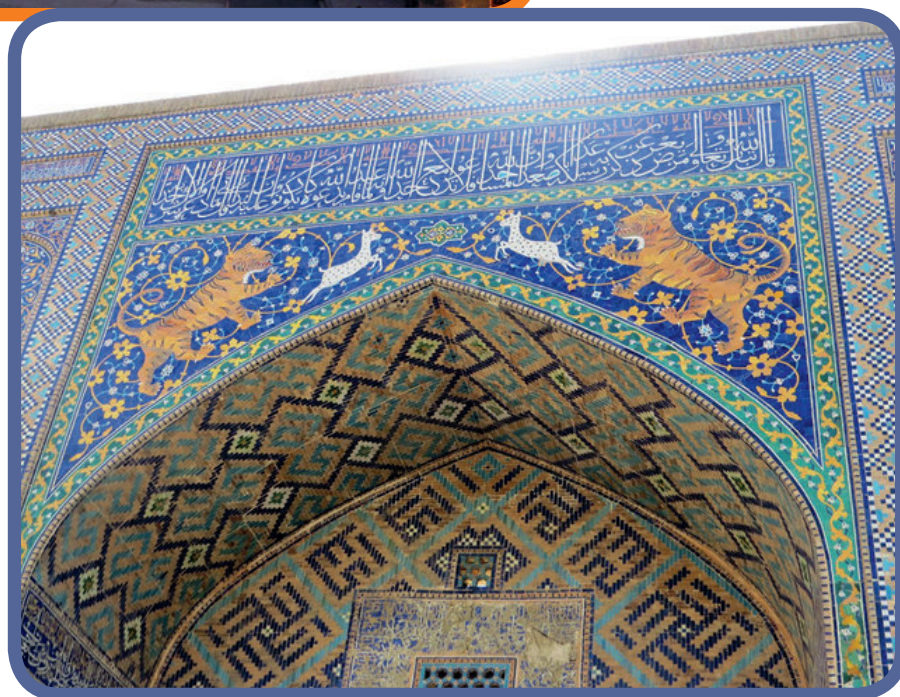
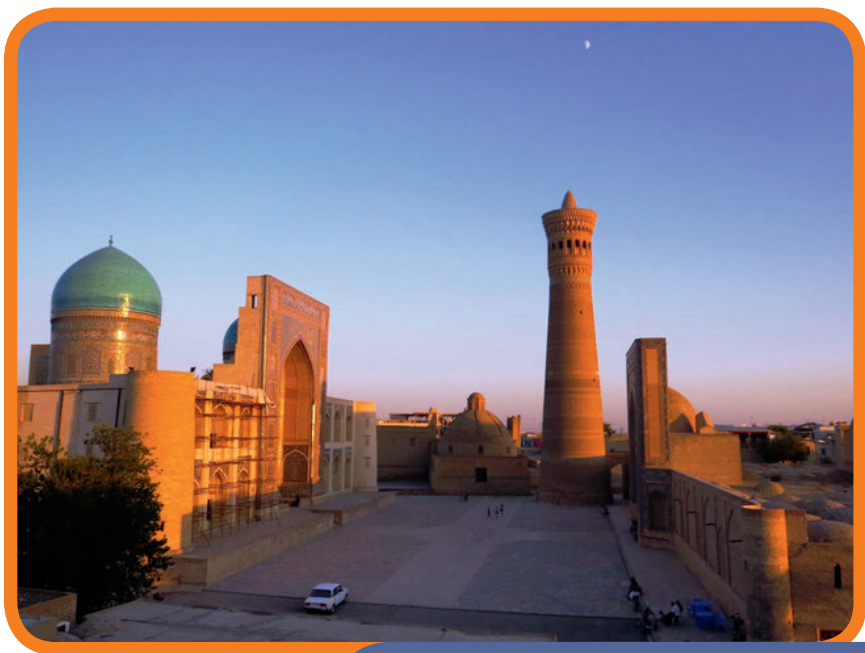
LUGEMIST LISAKS

TALLINNAS ELAV IRAANLANE KIIDAB KODUMAA TURVALISUST

<http://www.epl.ee/news/lp/tallinnas-elav-iraanlane-kiidab-kodumaa-turvalisust.d?id=66889925>

USBEKISTAN – RIIK UNUSTUSE JA VAESUSE KÜÜSIS

<http://www.tarbija24.ee/2565904/usbekistan-riik-unustuse-ja-vaesuse-kuusis>

Minu lugu

Ausalt öeldes ma ei teagi, kust otsast alustada. Püüan siis anda ülevaate algusest, lapsepõlvest.

Elasime vanaemaga kiriku taga. See hoone, kus elasime, oligi algselt kirikule kuulunud. Kuna olin kirikule nii lähedal, tekkis huvi, mis seal toimub. Käisime tihti sõpradega piilumas ja uudistamas, tundus kuidagi müstiline paik olevat. Sellel ajal olid koolis pioneerid ja komсомolid ja kirikus käimine oli lausa keelatud. Ometi oli neid, kes salaja ikkagi kirikus käisid. Mingit „kirikuinimest“ minust siiski ei saanud. Hiljem, kui olin juba oma elu peal ja kõik polnud just nii läinud, nagu oleksin soovinud, sai minust kristlane. Uuris ka veidi piiblit, mind ristiti, aga ikkagi ei saanud minust kirikuskäijat. Ikka oli see miski puudu – läksin oma ot-singuil edasi, rahutus hinges ja otsisin seda puuduvat osa endast.

Tartu Tervishoiu Kõrgkoolis tasemeõppes õppides võtsime läbi ka islamiusu, õpetaja soovitas huvilistel läbi lugeda raamatu „Arabesk, vesipiip ja umma“, raamat milles räägiti moslemitest. Tollel hetkel oli see minu jaoks vägagi paeluv, intrigeeriv. Ka internetis olin hakanud suhtlema erinevate inimestega, moslemitega. Tahtsin teada, kuidas nad elavad oma kultuuris, see oli nii huvitav! Oli võimalus ka Egiptuses käia, Türgis samuti. Ja Türgi oli see koht, mis mind lummas. Kui kuulsin palvekutset, pani see mind alati tarduma; mind valdas selline eriline kirjeldamatu tunne. Aga see jäigi lihtsalt nii; siis ei toimunud minuga veel midagi.

Elus juhtus järjest halbu asju, olin täiesti masenduses – 13 aastat abielu oli kurnav, ma ei leidnud mõistmist, minu kõige kallim vanaema, kes oli mind üles kasvatanud ja elus suureks toeks olnud, lahkus siit ilmast.

*Minu elu on muutunud, minu väärtused
elus on muutunud, ma olen lõpuks õnnelik!*

Kõik käis kolinal allamäge. Sõbrad andsid lugeda raamatuid, et saaksin nn august välja. Üheks raamatuks oli sellel hetkel „The Secret”. Neelasin lausa seda ja kui läbi sain, tegin kardinaalse otsuse abielu lõpetada ja oma lastega üksi elus edasi minna. Parim otsus minu elus! Peale seda hakkasin avanema, igasuguseid võimalusi hakkas mu ellu tulema. Tutvusin imelise inimesega, kes naeratas alati, oli südamlilik, optimistlik. Pidasin alguses teda lausa imelikuks. See inimene pani mind taas uskuma armastusse, ka tema tutvustas mulle islamist ühtteist - ta on moslem. Aga meelde jäi tema jutust see, et islami usk ei ole usk, mida saaks kellegile peale suruda, see peab tulema südamest. See tekitas minus veelgi huvi, lugesin siit-sealt islami kohta, kõik paelus mind.

Temaga esimest korda Türgis kohtudes juhtus see jälle – kuuldes kutset palvele, pani see mind tarduma ja jälle tekkis see kummaline tunne minus, aukartust äratav tunne, samas rahustav ja värinaid tekitav. Tagasi Eestisse tulles uurisin islami kommete kohta ja mida rohkem kõigest lugesin, seda suurem huvi tekkis. Nii ma siis tikkusin ja leidsin islam.pri.ee, kust sain palju islamiusu kohta teada.

Ja siis see juhtus! Oli laupäev, kuulasin järjekordselt *youtube*ist palvekutset ja siis käis see klõps – ma kuusin Allahi kutset. Olin nii ärevil ja rääkisin sellest kohe oma teisele poolele; tema

rõõm oli muidugi üüratu. Mulle sai selgeks, et tahan kogu südamest olla moslem.

Selle aasta aprillis kohtusime taas Türgis ja nii ütlesingi oma *šahaada*. See tunne oli vägev! Lõpuks olin leidnud selle, mida olin terve oma elu otsinud, mind valdas meeletu rahu ja õnnetunne! Tulin tagasi Eestisse ja ei teadnud alguses kohe, mida peale hakata. Ma olen moslem! Paar kuud seedisin seda kõike, siis leidsin *facebook*-ist Eesti moslemite organisatsiooni lehe, küsisin sealt ühtteist, siis üks hea inimene liitis mind gruppi Eesti moslemid. Toremaid inimesi selles kommuunis on niivõrd palju, kes nõu ja jõuga mind toetanud on, aitäh teile, kallid õed, Jumal õnnistagu teid. Pidasin ka oma esimese ramadaani, tunne oli super! Nüüd kannan ka hidžaabi ja olen selle üle uhke. Minu elus läheb kõik ülesmäge.

Minu elu on muutunud, minu väärtused elus on muutunud, ma olen lõpuks õnnelik! Suur osa minu loos on loomulikult minu teisel poolel, tema toetas mind ja suunas ja aitas mul islamini jõuda. Ta ei sundinud mulle midagi peale, lihtsalt jälgis minu arengut, protsessi ja nüüd oleme me mõlemad õnnelikud, meil on suured plaanid ja usun, et Jumal aitab meid meie plaanide teostamisel. *Allahu akbar!*

Maili

MINU GHANA

LÖPP

Ramadaan oli läbi saamas. Ootasime kogu aeg küla mošeest uudiseid Saudist, et teada, millal on kõik selle püha kuuga.

Viimase päeva hommikul ma mäletan ähmaselt, et tahtsin kõigepealt saada asjad pakitud. Öhtul ju valgusega on nagu on ja siis on vähemalt asi tehtud.

Pakkisin ja pakkisin ja samal ajal kuulsin, et

keegi kogu aeg kröbistab minu ukse taga. Mingi hetk, pärast ikka pikka aega, Brice hüüatas ja ma sain aru, et ta oli terve aeg mind seal ukse taga maas põrandal oodanud ja oodanud.

Seda kirjutades tuleb mul nii suur Brice'i igatsus peale. Kas ma teda üldse kunagi enam näen...

Ühesõnaga. Pärast pakkimist. Mäletate, annetuste eest me ostime igasugu head ja paremat? Täna siis oli minu ärasaatmispidu, seega päev, kus sai kõike ja rohkelt. Viimane kord, kui ma seda vaadet näen – kõik lapsed rivis süüa ootamas. Kui ma majast väljusin, oli kõik toit juba podisemas. Täna sai süüa nende suu-

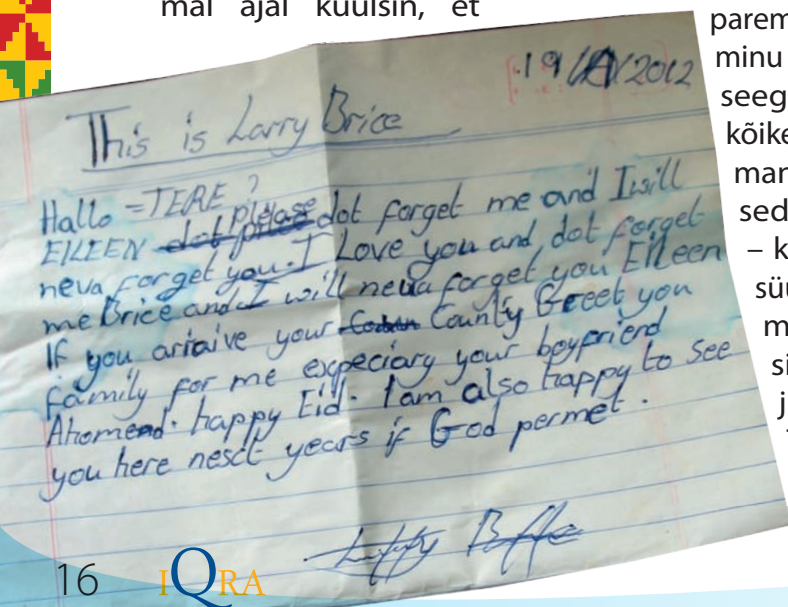
ri lemmikuid – riisipalli, maa-pähkli suppi, kana ja kala.

Võtsime veel meditsiinitarbed ka kastidest välja, et teha annetajate jaoks pilt ja näidata, kui palju tõesti annetused maailma muudavad.

Kõht täis, asusime mängima – me olime teiste vabatahtlikega planeerinud igasuguseid erinevaid mängu, mida me suutsime lapsepõlvest meenutada ja kõik kaasa ostetud ning kaasa annetatud mängud-kirjatarbed-nukud-värgid-särgid said auhindadena välja jaotatud.

Kõige populaarsem mäng oli kartulikotis võidu hüppamine – jagasime lapsed vanusegruppidesse. Nad olid kõik super-duper eevil ja nalja sai väga palju; ainult et kisa ja kära oli üle terve Ghana.

Nagu ma juba kirjutanud olen, siis paaris eksemplaris on

nad inglid, aga kui nad kõik kokku panna ... *ya Rabb*.

Mängud mängitud, 5 nädalat otsa saanud, oli aeg hakka koju sõitma.

Ma ei suuda isegi sõnadesse panna, kui palju pisaraid ma sel päeval nägin. Ma mõtlesin, et ma ise olen küll suht raudkalju, aga kohe kui esimese lapse pisaraid nägin, siis viskas mul endal ka korralikult silmad vett täis ja siis ikka tuli ja tuli ja tuli ... Lapsed, kelle puhul ma isegi ei arvanud, et ma neile nii väga korda läksin, niuksusid veel kõige rohkem. See oli eriti liigutav.

Osad lapsed tegid näo, et nutavad, moevärk vist. Vaatasid et kõik nutavad, ehk peaks ka proovima. *Cool!*

Oli väga kõle varahommik, täpselt selline ilm, millal alati kurvad ja halvad asjad juhtuvad ... ja kui ei juhtu, siis tekitavad sulle sellise kurbuse tunde. Atmosfäär oli täkkesse. Nagu filmis.

Jalutasin siis bussi peale ja nägin veel viimaseid nägusid bussiaknasse lehvitamas. Oi, ma veel bussis ka tõinasin korralikult. Kuulasin Koraani ja põrutasin TukTukiga linna poole.

Jõudsin Kumasisse, kust ma sain enda reisikaaslaseks Misthy tütre, kes pidi tulema pealinna vaheaega veetma. Ta on ka ühtlasi Brice'i õde, seega terve aeg ma rääkisin talle Bricest. Ja äkki mul välgatas – miks ma Brice'i kaasa ei võtnud? Ta oleks võinud samamoodi oma õega pealinna sõita ja hiljem

koos tagasi tulla. Üri-

tasin igat moodi seda plaanida, et veedaksime nendega veel päeva Accras, aga edutult. See plaan ei mänginud välja.

Kui ma hotelli saabusin ... seal TULI KRAANIST VETT. Ma ei suuda teile ealeski kirjeldada, mis tunne see on. Dušš oli küll katki, aga kraanist tuli vesi. Lihtsalt jooksis. Sullamulla! Ma pole ealeski nii palju rõõmu tundnud millestki nii primaarsest (loe: primaarsest meie jaoks). Rääkimata luksustest nagu televiisor, külmkapp jne.

Pealinnas kohtusin oma Islamic Online University'ist saadud sõbrannaga. Ajasin uhkelt oma uue kostüümi selga, mille ma olin külas lasknud endale ömmelda. Väga aafrikalik, väga kirju. Tol hetkel arvasin, et lahedaim kostüüm maailmas ja loomulikult nüüd, kui ma seda kirjutan, aasta aega hiljem, ma isegi ei tule selle peale, et seda kanda. Oh, mõjutatav, mõjutatav tidrik! Käisime sõbrantsidega väljas söömas. Ma lihtsalt igatsesin TOITU. Ükskõik mida, rämpsu. Kõike peale riisi, tomatipasta, keedetud bataadi. Ma mõtlesin, et pealinnas ma ahmin

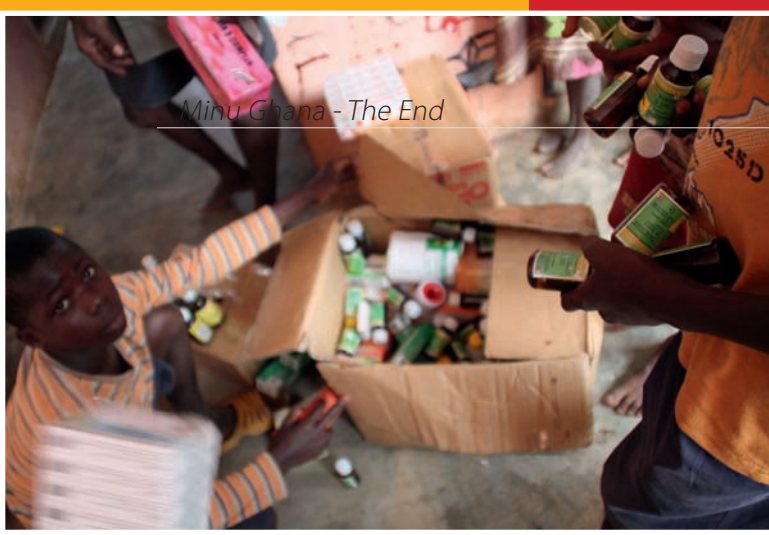
endale kõike headparemat näost sisse, aga oli *eid*. Ja KÕIK KOHAD KINNI! Ja ainsad kohad, mis leidsime avatutena, SERVEERISID RIISI JA TOMATIPASTAT.

Ma ei suutnud oma elu uskuda. Aga *alhamdulillah* kõige eest.

Hiljem leidsime ühe jäätiseputka ja ma ostsin endale jäätise. Ma ei tee teile nalja, ma pildistasin ennast koos selle jäätisega iga nurga pealt ja rääkisin kõigile, kes mu telefonis leidsid ja kõigile, kes sel hetkel mu ümber Ghanas olid, et, MINA, EILEEN LAHI, SÖÖN JÄÄTIST. Maailma õnn vol 2.

Ostsin veel mõned suveniirid, mõned hidžaabid, kohtusin veel tee peal siblikes mõnede vabatahtlikega (seal on reeglina nii, et kui mõnd oma sugust kohtad, siis kohe trehivad ja lobised nagu vanad semuga) ja käisime ka enne lennujaama minekut minu Islamic Online University sõbranna juurest kodust korraks läbi. Kuna tema abikaasa oli hetkel sõjaväes, siis nad elasid sõjaväe baasis. Naljakas orgunn, aga pered võetakse sinna kaasa, elavad väikestes, nagu haagiselamutes. Küla keskel on suur mošee, justkui väike kommuun seal. Kohtusin tema abikaasaga ja sain oma elu esimesed (vist) *eid*i kingitused – käsitöö seljakoti, hidžaabi ja käsitöö ehteid.

Uued moslemid vast teavad, et alguses on väga veider harjuda ära uute pühadega, no lihtsalt ei ole arusaama ega pühade tunnet, seega mu jaoks oli see nii liigutav kogemus. *Alhamdulillah.*

Tagasiteel sain lennukis teada, et Turkish Airlines serveerib vaid *halal* toitu, mis muutis minu elu väga positiivseks. Ahmisin siis hoolega süüa, kuni jõudsin Soome; lennujaamast sadamasse. Ilma pikemalt mõtlemata võtsin endale kaju ti, kuna olin rampväsinud. Ja esimest korda 5 nädala jooksul käisin ma DUŠI ALL. A-p-p-i! Absoluutselt kirjeldamatu tunne.

Eesti pool sadamas ootas mind minu kallis emme, keda ma nii väga igatsesin ja kellega ma lõpuks taas kokku sain. Ma olin hakanud talle juba täpselt kirjutama, mis mind isutab ja mida kõike ma soovin koju jõudes süüa. Ja kõige veideram isu, mis oli nii spetsiifiline, oli kohupiim pluss murelikompott. Ma pole vist kunagi sellist kombinatsiooni varem söönud, aga see oli mu isu number üks. Ja kanapasta. Nädala aega ma vist ainult sõin, kui ma tagasi tulin, endal süümekad iga ampsuga, aga ei suutnud lõpetada.

Päris kaua aega käisin ma emal kogu aeg järel, kustutasin tulesid ja ei lubanud vett jooksmata jätta. Aga ma ütlen

teile üht – hea eluga on väga lihtne ära harjuda. Kahjuks.

Ma mõtlesin pikalt kuidas Brice Eestisse tuua, kuidas anda nendele lastele endast kõik, kuni ma sain aru, et neid siia tuua oleks kõige julmem asi, mida keegi saaks neile teha. Ja mis siis? Nad tagasi saata pärast puhkust?

Nad ei tea kui „halvasti“ kõik on, sest nad ei ole iialgi parimat kogenud. See, et nad seda ei ole kogenud, et nad on nii teadmatud, teebki neist tihti palju rikkamad inimesed, kui seda oleme meie. Nad on palju rõõmsamad, nad on palju usklikumad, nad on palju lootusrikkamad.

Nagu meie prohvet ütles – ta ei karda oma järgijatele mitte vaesust vaid rikkust.

See oli üks rikastavamaid kogemusi mu elus ja ma tänan Jumalat, et mul oli võimalus sellest osa saada. Jah, väga tihti oli see väga raske, see ei ole lihtsalt mõni olen-Angelina-Jolie-kogemus vaid see nõuab ka väga tugevat meelt, et end oma igapäevaluksusest välja tirida, realselt hurtsikusse elama minna, aga tagasi vaadates oli kõik seda väärt. *InšaAllah* ma tahan neid ühel päeval taas külastada ja *inšaAllah* avaneb mul selleks võimalus.

Ma loodan, et Jumal täidab nii minu kui ka teie südamed tänutundega ja laseb meil ala-

ti meeles pidada, kui õnnistatud me oleme. Et ta asendaks kurjuse, negatiivsuse, vingumise, rahulolematuse meie südames headuse ning armastusega. Et see headus ühendaks meid *inšaAllah*.

Võta see hetk ja täna Jumalat. Kõige eest. Nimeta viiel sõrmel, mille eest sa oled täna ja praegu tänulik. Ja alusta iga päeva nii, usu mind, see rikastab sinu enda elu ja sinu suhet Jumalaga.

Jumal õnnistagu!

Tšau-pakaa!

Eileen

Eriline laps

LAPSE ARENG JA ÕPPIMINE KOOLIEELSES EAS

Tunnetusprotsesside areng - mälu. Õpistiilid.

Rubriigi autor: Rubaba

Allikas: „Õppimine ja õpetamine koolieelses eas“ – Eve Kikas, eripedagoogika loengukonspektid

Nii nagu ikka oma kirjatükke kokku pannes, lähtun ma ka seekord kuu teemast, milleks seekord on Koraani õppimine. Igasugune õppimine algab juba maast madalast ning teades, kuidas areng toimub, saab otsida võimalusi selle paremaks toetamiseks. Oma kirjutises toetun Eve Kikase toimetatud raamatus „Õppimine ja õpetamine koolieelses eas“ kirja pandule ning oma eripedagoogi õpingute aegsetele loengukonspektidele.

Igasugune õppimine eeldab mälu olemasolu, seetõttu keskendungi seekord peamiselt mäluga seotud küsimustele. Veidi puudutan ka mälu toetavate õpistiilide ning mälutehnikate kasutamist.

Tunnetusprotsesside abil võtab laps maailmast vastu infot, mõtestab seda, salvestab mälu ning kasutab hiljem. Alguses teeb ta seda suuresti täiskasvanute toel, arenedes ka järjest

enam iseseisvalt. Erinevaid tunnetusprotsesse (taju, tähelepanu, mälu, arutlemine) on sageli raske eristada, sest nad toimivad koos. Ka nende areng on vastastikku seotud – näiteks muudab teadmiste kasv mälu taju- ja arutlusoskust.

Mälu säilitatakse teadmisi, väärtusi, hoiakuid ja oskusi. Mälu areneb selle baasil, mis on isiklikult tähtis ja tähenduslik. Eriti kehtib see keeleliselt väljendatud mälestuste kohta. Mälu ühikud – mõisted, kategooriad, stsenaariumid ja skeemid – on indiviidi organiseeritud tähenduslikud konstruktsioonid. Mälu on algusest peale ka sotsiaalne – palju jätab laps meelde ja meenutab koos täiskasvanuga (eriti varases eas). Eristatakse mitmeid mälu liike. Osa neist muutub vanusega rohkem, osa vähem. Töömälu hoitakse infot selle töötlemise ajal. Pikaajalises mälus hoitakse infot pikka aega, selle maht on väga suur. Osa pikaajalise mälu infost on varjatud ja teadvusele kättesaamatu, seal hoitu üle tehakse järeldusi kaudselt. Teine osa on otsene ja teadvusele kättesaadav. Pikaajalises mälus eristatakse omakorda semantilist mälu, mis sisaldab üldisi teadmisi maailma kohta ning episoo-

dilist mälu, mis sisaldab isiklike mälestusi enda kogetud elusündmustest.

Töömälu on tööruum, kus hoitakse ja tööeldakse infot, et seda kasutada arutlemisel, probleemide lahendamisel jm. Siin kasutatakse nii välismaailmast hetkel vastu võetud, kui pikaajalises mälus salvestatud infot. Töömälus eristatakse alusüsteeme, millest üks tegeleb nägemus-ruumilise, teine kuulmis-sõnalise info hoidmise ja töötlemisega ning kolmas koordineerib tähelepanu. Töömälus toimuvad lapse arenedes suured muutused.

Algselt toetuvad lapsed rohkem nägemus-ruumilisele infole, sõnalise informatsiooni tähtsustamine saab valdavaks umbes viie aasta vanusena. Et väikesed lapsed kodeerivad suures osas infot visuaalselt, siis ei suuda nad kasutada sõnalisi vihjeid informatsiooni paremaks meeldejätmiseks. Visuaalne töötlus taandub lapse arenedes ning ta hakkab järjest rohkem toetuma sõnalisele infole ehk kasutama sõnalise töömälu alusüsteemi. Arenguga koos suureneb ka sõnalise töömälu maht. Sõnalise info säilitamiseks töömälus tuleb seda korrata, muidu see kustub kiiresti. Seega mõjutab kiirus, millega sõnu korratakse, mälu mahtu. Lastel on mõttes sõnade kordamise kiirus väiksem, seetõttu on ka töömälu maht väiksem. Koolieelikul suureneb sõnalise töömälu maht valdavalt meeldejäätavate ühikute kasvu tõttu (tavapärase arenguga lapsel 7+2 ühikut, vaimse mahajäämusega lapsel 5 + 2 ühikut). Ühikuid saab tihendada info osade vahelise seose leidmise, info süstematiseerimise ja n.ö kokkupakkimisega.

Näitena, kuidas kiirus ja teadmised mõjutavad töömälu mahtu, võib tuua muutused lapse lugema õppimisel – kui lapsel on tähed selged ja ta hakkab sõnu kokku veerima, on iga täht eraldi ühik, millele tuleb tähelepanu pöörata. Näiteks selleks, et lugeda kokku sõna EMA, tuleb meelde jätta kolm tähte – E, M, A. Nende kokkulugemine võtab aega ja laps loeb aeglaselt. Ühel hetkel aga suudab laps kõiki tähti korraga haarata, lugedes kohe kokku EMA. Nüüd saab mäluühikuks lugeda sõna, mitte enam tähti – info on kokku pakitud ja nii on võimalik meelde jätta rohkem infot.

Tähelepanu koordineeriv keskus koordineerib info liikumist erinevate töömälu osade ning pikaajalise mälu vahel. Keskus jälgib, mida on tehtud ning planeerib edasist tegevust. Tähelepanu koordineeriva keskuse arengus on oluline koht pidurdusprotsesside arengus, sest siin on vajalik ebaolulise info aktiivne allasurumine. Kuna laste pidurdusprotsessid on vähe arenenud, jäävad nad „kinni“ rutiinidesse. Nooremad kui 3-4 aastased lapsed ei suuda uute ülesannete ja oludega kiiresti kohaneda.

Varane mälusüsteem on suunatud pigem sündmuste meeldejätmisele. Juba imikud jätaavad meelde lihtsaid põhjuslikke seoseid – näiteks seda, et kui mänguasja juures midagi liigutada, siis juhtub midagi põnevat (nt karu hak-

kab laulma). Lapsele on eriti tähtis jätta meelde igapäevase elu korduvaid toiminguid. Neid salvestatakse mälus skemaatiliselt, jättes välja tegevuste konkreetsed detailid, kuid säilitades õiged ajalised ja põhjuslikud seosed. Selliseid esitusi nimetatakse stsenaariumideks. Stsenaariumid arenevad juba kõne-eelses eas imikutel, väikelastel on need olemas paljude igapäevaste toimingute kohta, näiteks vannis käimine, sünnipäeva tähistamine, poes käimine, hommiku- ja lõunasöögi söömine jne. Kui lastel nende toimingute kohta küsida, räägivad nad ajalisel õiges järjestuses, mis nendel kordadel juhtub, samuti teavad nad tegevuse eesmärgi. Lapsi aitab meeldejätmisel toimingute kordamine, mis on eriti oluline kõne-eelses eas ja

algusel kõnetasemel. Lisaks aitab meelde jätmisel ja meenu tamisel vanemate kõne. Laste mälu areneb lapse ja täiskasvanu vahelises suhtlemises, kui koos konstrueeritakse nii käesoleva hetke kui minevikusündmusi. Vanemad ja õpetajad on need, kes pööravad lapse tähelepanu teatud sündmustele ja detailidele ja jätavad ebaolulise kõrvale. Nad toetavad lapse arengut, rääkides ka lapse eest. Kui lapse sõnalised võimed on piisavalt arenenud, annavad nad rohkem sõnaõigust lapsele (lapsed jutustavad ja täiskasvanud kuulavad, esitades täpsustavaid küsimusi): Vanemad ja õpetajad räägivad lapsega sündmustest, mis päeva jooksul on toimunud ning esitavad suunavaid küsimusi, millele lapsed jõudumööda vastavad. Oluline on siinjuures see, et täiskasvanud ei esita ainult küsimusi, vaid annavad ka õigeid vastuseid, kui laps midagi ei mäleta. Niiviisi õpivad lapsed meeldejätmise protsessi ja strateegiaid – korratakse juttu ja rõhutatakse olulisi detaile, jättes kõrvale ebaolulised. Lapsed õpivad kultuuris levinud „õige“ jutustamise struktuuri (nn. narratiivi struktuur), sest jutustuses peavad olema seigad kindlas järjekorras. Ühiste jutustamiste kaudu areneb ka lapse enesetunnetus ja minapilt.

Lastele meeldib sündmustest korduvalt rääkida, samuti meeldib neile, et vanemad loevad ette ühte ja sama juttu korduvalt ning täpselt samal viisil. Selline kordamine on lapse arengu seisukohalt väga oluline. Mitmekordse jutustamise abil õpivad lapsed jutus-

tuse struktuuri ja salvestavad selle mälu, et hiljem ise sarnaselt jutustada. Koolieelikutel on kindlalt kujunenud jutustuse struktuur, mida nad kasutavad kujutluse- ja rollimängudes, samuti ka uute juttude konstrueerimisel.

Vanemad ja õpetajad saavad laste mälu jutustamise ja küsimuste abil arendada.

Sündmuste ja tegevuste struktureerimise, esitamise ja interpreteerimise põhilised viisid on lastel ja täiskasvanutel sarnased, kuid on ka erinevusi. Laste sündmuste esitused on kujundatud isikliku kogemuse alusel, nii nagu hiljem episoodilises mälus talletatu. Stsenariumides on arvestatud tegevuste ajalist järgnevust ja sündmuste ruumilist struktuuri, silmas peetakse toimingute eesmärki ning arvestatakse põhjuslikke seoseid. Erine-

sed sündmused. Nooremad, kui 4-aastased lapsed kalduvad erilisi sündmusi kaasama rutiinse tegevuse stsenaariumidesse. See tähendab, et nad ei suuda eristada üldist erilisest ning teevad üleüldistusi. Umbes nelja aastaselt hakkavad arenema erinevad mälustruktuurid üldiste ja eriliste sündmuste kohta. Siit võib järeldada, et enne kolmandat-neljandat eluaastat ei saa rääkida episoodilisest mälust, milles on talletunud erilised elusündmused.

Eelnevalt oli juttu nende sündmuste meeldejätmise iseärasustest, milles lapsed ise osalevad. Samavõrra oluline on õppida meelde jätma ja mõtestama oma tegevusega otseselt mitte seotud objekte ja nähtusi ehk teadmisi maailmast. Mõistmaks objekte ja nähtusi, peavad lapsed vastama kahele võtmeküsimusele:

valt täiskasvanutest kalduvad aga lapsed unustama mingi konkreetse sündmusega seotud erilisi aspekte. Lastele jäävad halvasti meelde ühekord-

1) missugused asjad/nähtused maailmas on ja 2) kuidas on need omavahel seotud. See tähendab, et objektide/nähtuste mõistmiseks tuleb neid kateg-

oriseerida ja seostada. Lapsed kategoriseerivad teadmisi nähtustest ja objektidest eelkõige nende tajutud omaduste ja funktsiooni alusel, kuid seda protsessi mõjutavad ka uskumused, teadmised ja kogemused, mis lastel maailmast juba olemas on.

Kategoriseeritud ja korrastatud info säilitatakse pikaajalises mälus mõistetena. Mõiste kirjeldab objekti, s.t esitab sellele teatud tunnused ning seostab konkreetse objekti teiste objektidega, s.t esitab tunnustevahelised seosed. Tavamõiste korral lähtuvad lapsed asjade välistest, nähtavatest ühisomadustest, nad ise ei ole mõiste kujunemisest teadlikud. Teadusmõiste esitatakse mõistete süsteemis, kus laps oskab mõistet seletada teiste mõistete kaudu. Laste mõistetes on olulisel kohal just otsest nähtavad ja kogetavad tunnused, täiskasvanutel selle kõrval (või eelkõige) abstraktsed jooned, mis tähendab, et nende mõisted on erinevad. Koolieelses eas kasutavad lapsed valdavalt tavamõisteid. Teaduslikud mõisted hakkavad arenema seoses koolis antavate uudsete verbaalsete ülesannetega.

MEELDEJÄTMISE STRATEEGIAD

Strateegiad on tahtlikud tegevused, mida kasutatakse, et meeldejätmist parandada. Koolieelses eas kasutavad lapsed meeldejätmise tõhustamiseks nimetamist, näitamist ja suunatud tähelepanu (kui palutakse midagi meelde jät-

ta, siis vaatavad, kordavad nimetust, näitavad näpuga). Kasvades hakkavad lapsed järjest enam omama tahtlikku kontrolli oma tegevuse üle ka keerukamate probleemide lahendamisel. 5-10 aastaselt hakkavad lapsed kasutama keerukamaid strateegiaid nagu organiseerimine ja süstematiseerimine. Väikesed lapsed meeldejätmisel strateegiaid ei kasuta. Huvitav on see, et lapsed ei kasuta keerukamates ülesannetes isegi kordamist. Spontaanselt hakatakse kordamist kasutama valdavalt koolieas, kui on vaja materjali rohkem sõnaliselt kodeerida ja meelde jätta. Isegi need nooremad lapsed, kes teavad seda võimalust, kasutavad tegelikkuses kordamist väga harva. On ka kogetud, et isegi kui lapsed mingit meeldejätmise strateegiat kasutavad, ei parane nende meeldejätmise edukus – see tähendab, et nad ei kasuta seda efektiivselt. Meeldejätmisele aitab kaasa pigem stiili kui kordamise sageduse muutus. Kumulatiivse kordamise üks väljundeid võib olla, et see abistab meeldejäetavate vaheliste ühikute vahelisi mõttekate seoste leidmist ning seega materjali seostamist. Materjali kategoriseerimise võime paraneb vanusega. Alles algklassides areneb grupeerimise teadlik kasutamine meeldejätmiseks. Strateegiate kasutamist õpetavad vanemad ja õpetajad, kuid nende kasutamist hõlbustavad arenenud mäluprotsesside kiirus (info töötlemise kiirus) ning suurenenud (paremini organiseeritud) teadmised püsivõime, samuti paranenud eneseregulat-

siooni võime.

Millegi õppimine toetub suuresti mälu, kuid on tõestatud, et väga oluline on ka inimesele omane õppimise stiil. Mõni vajab õppimiseks visuaalset toetust nagu fotod ja diagrammid, teine eelistab lüüstatud loengu kuulamist ja kolmas kõnnib toas edasi-tagasi, et infot meelde jätta. On neid, kes õpivad kiiremini lugedes, aga ka neid, kes vajavad praktiliste ülesannete läbitemmist. Õppimine on niivõrd personaalne tegevus, et tõenäoliselt on õpi-ülesannetega toimetulemise viise sama palju kui on inimesi. Õpistiilid on köitnud mitmeid uurijaid ning praktikuid, kes on välja toonud mitmeid erinevaid õppimise mudeleid.

Õpistiilide kohta on võimalik juurde lugeda siit:

<http://www.tark.ee/OPISTII-LID-Kuidas-me-opime-ja-opetame-p44.html>

<http://www.e-uni.ee/kutse-keel/eestikeel/pistiilid.html>

Test, mille abil saab määrata enda õppimise stiili:

http://www.syg.edu.ee/~peil/opi_oppima/stiili_test.html

LOEN LAPSELE RAAMATUT

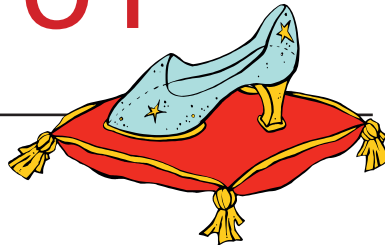
Rubriigi autor: Annely

Allikas: <http://www.paikejapilv.ee/index.php?id=4>

Millal on õige aeg hakata lapsele raamatuid lugema? Mida teha, kui laps ei püsi raamatu juures? Milleks üldse pispõngerjale raamatud? Küllap on kõik emad juurelnud sedalaadi küsimuste üle. Tänapäeva kiire elutempo juures, kui vanematel endil ei jätku aega raamatute lugemiseks, võib ka koju lasteraamatute kuhjamine tunduda mõttetu raharaiskamisena. Ometi on mudilastele raamatute ettelugemine ja üheskoos piltide vaatamine lapse arenguks väga

oluline tegevus.

KUIDAS LUGEDA?

Iga laps vajab aega, mil ta istub rahulikult ema-isa kaisus – raamatud on hea võimalus ka üliaktiivse lapse süvenemisevõime arendamiseks ning lapse lähedusvajaduse rahuldamiseks. Seadke ennast mugavalt pehmel diivanil sisse, laps süles või kõrvalt istumas, nii et saate mõlemad üksteise lähedust nautida.

MILLAL LUGEDA?

Valige lugemiseks sobiv aeg. Traditsiooniliselt kõlavad raamatud hästi kokku magamaminekueelse rutiiniga, ent iga perekond võib välja kujundada neile sobivaid lugemisaegu. Muidugi võib raamatuid kätte võtta mistahes ajal päeva jooksul, ent aktiivses mänguhoos last ei pruugi raamatud köita.

MIDA LUGEDA?

Valige sobiv raamat. Raamat peab olema eakohane. 80-90% raamatu sõnavarast peaks olema lapsele tuttav – kui laps ei saa loetust aru, tekib tal tõrge lugemise vastu üldiselt. Teksti ja lugemisaaja pikkus sõltub lapse vanusest ja iseloomust, ühe-kahe aastase lapse puhul ei tohiks leheküljel olla rohkem kui paar-kolm lauset – mitte rohkem, kui lapsele pildi vaatamiseks aega kulub. Kui lapsel pole raamatu vastu huvi, proovige teist raamatut. On lapsi, kellele ei paku erilist huvi loomade toimetamisi jälgida. Tavaliselt meeldivad lastele raamatud, kus nad saavad ära tunda iseenda tegemised.

KAS LUGEDA VÕI PIGEM ÜHESKOOS PILTE VAADATA?

Sageli tundub, et sisukam ja lapsele vastuvõetavam tegevus on pigem piltide järgi üheskoos jutustamine kui raamatu teksti ettelugemine. Raamatuga aja-veetmise peamiseks eesmärgiks on seda tegevust nautida, sest tap on ühine piltide vaatamine teretulnud tegevus. Last ei tohiks tagasi hoida, kui ta tahab ise valida, kuidas raamatuga tegeleda. Las ta hoiab raamatut enda käes, kui tahab, las ta pöörab lehti just nii, nagu soovib,

jättes mõned leheküljed vahele, tulles juba loetu juurde tagasi. Samas peaks siiski otsima ka võimalust raamatu teksti lapsele ette lugeda. Mispärast? Sest meil kõigil on oma väljakujunenud tavasõnavara, oma lemmikväljendid, teatavad lausekonstruktsioonid, mida rohkem kasutame. Laps räägib nii nagu teda ümbritsevad inimesed, raamatu tekst aga aitab lapse sõnavara ja lauseehituse skeeme laiendada.

KAS LUGEDA VÄRSSE VÕI PROOSATEKSTI?

Mõlemad on olulised. Luuletused võivad lapsevanemaid eemale kohutada ja tõsi ta on, et mudilasele peab luuleraamatu valikuga olema ettevaatlik. 1-4-aastast last ei kõida pikk looduskirjeldus, talle pole mõtet lugeda luuletusi abstraktsetel teemadel nagu isamaa armastus vms. Samas on tegevuskesksed luuleraama-

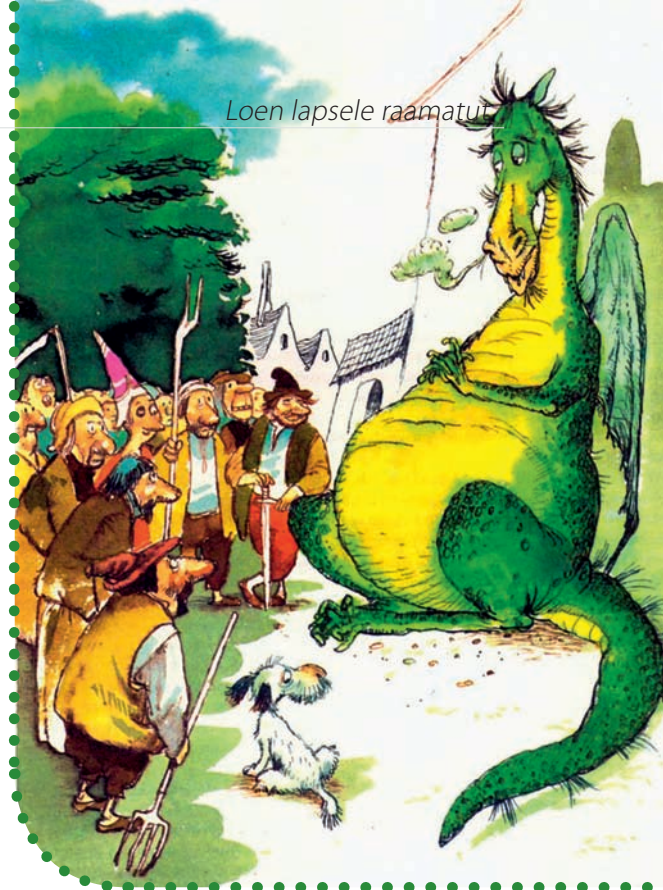

tud lapsele väga tore lugemisvara – võtkem kas või klassikalised „Rongisõit“ ja „Mutionu pi-

du“. Lapsele jääb luuletus meelde ja peatselt loeb ta selle piltide abiga algusest lõpuni ise ette, pannes nii vanemad enda üle rõõmu tundma ja mis veelgi olulisem, tundes ka ise uhkust ja rahulolu.

MILLEKS ÜLDSE LAPSELE LUGEDA? TÄNAPÄEVAL EI LOE NAGUNII KEEGI RAAMATUID!

Pisike laps tunneb maailma vastu loomulikku ja piiratud huvi, teda huvitab kõik, ka raamatud. Kel on kodus raamaturiigid, see teab, kui agaralt aastane laps sealt raamatuid kätte saada püüab. 1-2-3-aastaselt on lihtne lapse raamatuhuvi ärgitada ja luua lapses arusaamine, et raamatud on põnevad, seal avanevad uued maailmad. Laps õpib raamatute kaudu uusi käitumismustreid ja avardab oma maailma. Tähtsaim kui uute teadmiste omandamine on siiski lugemisharjumuse ja positiivse suhtumise kujundamine. Laps, kelles tärkab varakult huvi ja armastus raamatute vastu, kannab sama suhtumise üle ka kooliraamatutesse. Uuringud on näidanud, et varase raamatukogemusega lastel on koolis lihtsam. Kes meist ei tahaks, et koolikogemus pakuks lapsele rõõmu? Raamatutel on meie ühiskonnas endiselt olulisim koht hariduse omandamisel. Nii et kui soovite, et teie lastest saaksid edukad ja targad täiskasvanud, otsige välja raamatud!

KUIDAS VALIDA LAPSELE RAAMATUT?

Raamatu valikul pidage silmas: pilt peaks olema selge; tekst peaks olema piisavalt lihtne; lugu peaks olema lapsele huvipakkuv. Sobiva raamatu valik polegi niisama lihtne. Kõigepealt mõelge raamatu lugejale.

Lapsele vanuses

6-18 kuud sobib raamat, kus on igal pildil vaid üks suur asi: õun, lelu, puu vms – pilt peaks olema väga lihtne, värvid selged, taust kindlasti hele ja ühevärviline. Pildil ei tohiks olla liiga palju detaile.

Lapsele vanuses

1-2 aastat sobivad raamatud, kus on kujutatud lihtne, lapsesse puutuv tegevus. Taas peaks piltide taust olema ühevärviline, nüüd võiks piltidel

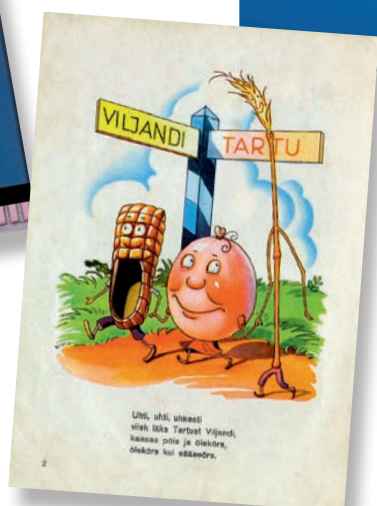
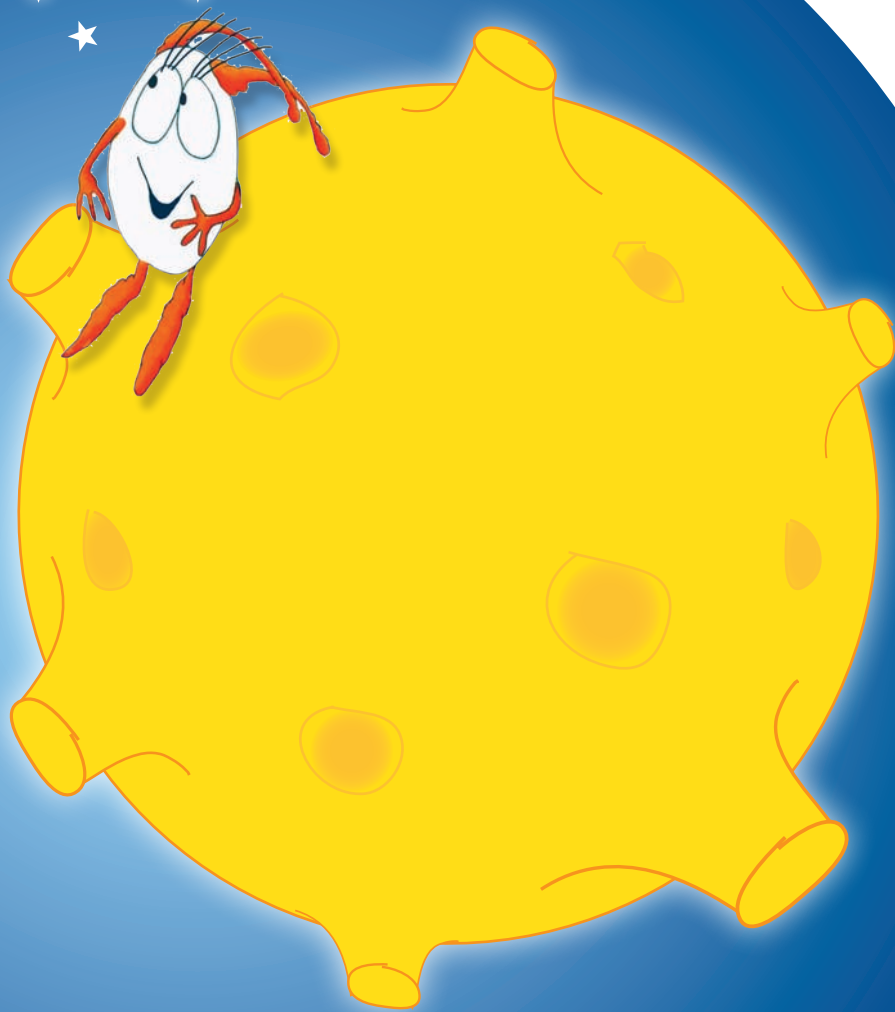
aga olla ka vähesel määral põnevaid piasjasju. Kui laps alles seab sõnu või sõnapaare kokku, siis ei tasu talle lugeda keeruliste lausete ja raske sõnavaraga raamatuid – laps ei suuda neid jälgida. Lause pikkus võiks olla 3-5 sõna.

Lapsed vanuses

2-4 aastat arenevad erineva kiirusega, sestap tuleks raamatu valikul silmas pidada tulevase lugeja keelelist arengut, mitte ainult kirjastaja poolt pakutavat vanusesoovitust. 80-90% raamatu sõnavarast peaks olema lapsele tuttav. Kui laps suudab ütelda juba 5-6 sõnalisi lauseid, on paras aeg hakata lugema liitlausetega teksti.

Laps vanuses

5-6 aastat suudab mõista ka keerukama lauseehitusega teksti. Nüüd on küsimus pigem selles, kas tuleks välja otsida lugemise õppimiseks ja veerimiseks sobilikud raamatud: taas lühikesed laused ja isegi lühikesed sõnad. Ent kui laps juba ise lugemist õpib, sobib talle siiski veel raamatuid ette lugeda – kasvõi kaisusolemise ja ühise maailmaavastamise rõõmu pärast.

LOODUSLIK RAVI

Rubriigi autor: Khadija

Allikas: www.terviseleht.ee, KARL VEBER

LOODUSLIKE VAHENDITEGA NOHUSÕTTA

Talve saabudes hakkab kimbutama nohu. Ravimata nohu võib tekitada mitmesuguseid tervisehäireid, seetõttu tuleks valida ravimeid, mis ei kõrvalda ainult turset, vaid ravivad ka nina limanahka.

Enamasti on tegemist nn infektsioosse nohuga, mida tekitavad viirused või bakterid ning sellega ollakse kõige sagedamini hädas külma-niiske ilmaga.

Kuidas tekib infektsioosne nohu? Viiruse või bakteri sattumisel nina limanahale tekib põletik, nina limanahk paisub, veresooneid laienevad ning eraldub rohkesti sekretsiooni, on raskem hingata.

Peale infektsioosse nohu esineb ka allergilist ja vasomotoorset nohu.

Allergilist nohu kutsuvad esile mitmesugused välise keskkonna ärritused, mille vastu on inimesel kõrge tundlikkus.

Küüslauguõli võib põhjustada põletikku

Nohu ravimiseks kasutavad inimesed sageli mitmesuguseid rahvameditsiinivahendeid - ninasse tilgutatakse sibulamahla või küüslauguõli.

Suurem osa neist vahenditest

on küllalt sadistlikud, sealjuures küüslauguõli või sibulamahl võib tekitada limanahapõletiku, mis raskendab paranemist.

Laialdaselt levinud võtteks on nina loputamine, mida tehakse

sooja keedetud veega. Apteekidest võib muretseda erilisi ninaputuse preparaate.

Ninatilgad kõrvaldavad ainult turset

Tugeva toimeainena ninatilgades on kasutatud kõige sagedamini mitmesuguseid aerosoole

ja tilku. Kõik need vahendid mõjuvad samaväärselt - ahendavad veresooneid, vähendavad limanaha paistetust, ninasõõrmed laienevad ja inimesel on kergem hingata. Neil on ka negatiivseid omadusi - mõjuvad ainult mõneks

tunniks, misjärel tuleb jälle tilgutada; seejuures nad ei ravi, kõrvaldavad vaid paistetuse.

Neid kestvalt (üle 3-5 päeva) arsti järelvalveta tarvitades muutuvad veresoone tuiaks, hapraks ja lõhkevad, sageli tekib nina verejooks.

Võib tekkida vasomotoorne nohu, mille põhjuseks on veresoonte haprus. Need ei suuda ümbritseva õhu temperatuuriga

harjuda, nina limanahk on pidevalt tursunud. Ka seepidist kasutatavatel ravimitel on ninatilkadele sarnased omadused, kuid need ei mõju otse limanahale vaid kogu organismile. Neil tablettidel ei ole nii negatiivne mõju nina limanahale, kuid need võivad mõjuda südamegevusele.

Soojendamisega ettevaatust!

Nina soojendamisel tuleb olla tähelepanelik, sest soojendamine laiendab veresoone, sellega koos suureneb ka nina limanaha turse. Kui põletik on juba nina kõrvalkoopasse levinud, raskendab soojen-

damine nende ventileerumist, mis võib halvasti mõjuda. Soojendada võib ainult siis, kui nina on lahti ja selle kaudu saab vabalt hingata.

Kuidas nohu ravida?

Nohu ravimiseks on kõige sobivam kasutada tilku ja looduslikest vahenditest valmistatud võideid.

Sellised on õlide baasil valmistatud ninatilgad (enamasti on need A-vitamiini sisaldavad õlid, nt astelpaju õli), võib kasutada ka A-vitamiini lahust või tuntud pinosooli, mille koostises on männiõli. Looduslikud võided ja tilgad sisaldavad eeterlikke õlisid, mis ravivad limanahka ja aitavad mikroobidest vabaneda.

Ohtlikum on nohu, mille tekitavad mitmesugused bakterid, sest põletik on siis tõsisem. See võib progresseeruda ja sattuda nina kõrval asuvasse öönsustesse, põhjustades nende või ka keskkõrvapõletiku. Et keskkõrvapõletikust hoiduda, peaksime nohu ajal nina võimalikult lahti hoidma. Selleks on paistetust vähendavaid vahendeid, mida tuleks arsti nõuandel kasutada. Kui ninast eraldub mäda vedelikku või nohu järel kõrv valutab, tuleb viivitamatult arsti poole pöörduda.

ELU EESMÄRK - PARADIIS

KORAAN ELU KESKPUNKTIKS!

Tõlkinud: Amina

Allikas: <http://salaficentre.com/2013/10/make-the-quraan-the-focal-point-of-your-life-your-hereafter-depends-on-it/>

Väga paljud erinevatest rahvustest ja ühiskondadest inimesed oskavad hästi Koraani retsiteerida. See on väga suur õnnistus Allahilt.

Koraan sisaldab endas väga palju head ja positiivset. Allah on öelnud, et Ta on teinud Koraani kergelt mõisteta- vaks ja meeldejäetavaks. Kas leidub siis kedagi, kes seda meelde jätaks? (54:17)

Allah on loonud Koraani sõnastuse lihtsaks, samuti on seda väga lihtne pä- he õppida; selle tähendus on tõepära- ne. Igaüks, kes end Koraani õppimisele ja mõistmisele pühendab, sellele teeb Allah Koraani õppimise ja mõistmise lihtsaks ja vaevatuks.

Koraan on täielik ja täiuslik juhendus; see on Allahi ravi ja armulikkus. See on meie elu tõeliseks valguseks ning tõe ja vale arvustajaks. See on rasketel ae- gadel südamete ja hingede tröösti al- likaks ning nõrkushetkedel tugevuse lätteks. See on täis tasu – iga sõna on võrdne kümne tasuga!

Selle abiga on võimalik ravida skor- pionihammustusi, murelikkust, dep- ressiooni, deemoni valdust, maagiat

jmt ning Allahi abiga ravib Koraan hai- gused jäljetult.

Koraan tuleb Ülestõusmipäeval selle retsiteerijale ja praktiseerijale eestkõ- nelejaks ja kes meist ei ihkaks endale sellist kaitsjat? Ja seda kõike on võima- lik saavutada vaid Allahi sõnade luge- mise ja nende järgi käitumisega. Niisa- ma lihtne see ongi!

Lugemine pole raske tegevus. Me loe- me iga päev hulgaliselt tekste - meilisõ- numitest ajaleheartikliteni - ent miks ei loe me sama innuga Koraani?

Õiglased eelkäijad (*salafid*) tavatse- sid Koraani otsast lõpuni läbi lugeda üks kord kuus, osad kord nädalas ja tei- sed isegi paari päevaga! Me peaksime sellest eeskuju võtma! Imaam Muham- mad Ibn Saalih Al-Uthaimiin (rahimahu Allah) rõhutas seda väga, sest ta tundis, et osad meist ei loovuta Koraanile piisa- valt aega.

Meil on ilmalikust maailmast kraadid ja suured teadmised ning vilumused, aga samas ei püüa me sama innuga Ko- raani retsiteerida ja mõista. See peab muutuma!

Tugevdame oma sidet Koraaniga ja asetame Koraani meie elu keskmesse, sest meie Teispoolne elu oleneb otse- selt sellest!

Lugeja küsib,

lugeja vastab!

Kui palju Koraani tead peast? Kas Koraani pähe õppimine on sulle raske või lihtne? Kuidas õpid? Mis on sinu meelest kõige lihtsam viis Koraani õppimiseks? Kas sul on Koraani õppimiseks mingi plaan?

Ma tean vaid neid kõige lühemaid suurasid peast. Koraani päheõppimine on ikka raske mulle. Mul on õppimiseks selline süsteem, et kõigepealt kuulan ära Kätlini koraanitunni (<http://www.islam.pri.ee/index.php?id=807>), et üldse aru saada, millega täpselt ses suuras tegemist on. Seejärel õpin ära häälduse koraanitunni lõpus loetu järgi ning siis kasutan seda suurat palves, sest sedasi ajapikku jääb see ise pähe. Vahel peale palvet, kui aega on, siis loen kõik suurad, mis peas, uuesti läbi, et mälu värskendada ja meenutada koraaniloenguid.

T.

Peast tean Koraani salme 1 ja 93-114. Koraani pähe õppimine võtab aega ja üldiselt lihtsalt loen ühte värssi, kuni ta on mul peas. Siis lisan järgmise värssi, korrates juba seni teada olevaid värse, kuni lõpuks kogu suura on peas, Jumala tahtel.

Mingeid kindlaid plaane mul Koraani pähe õppimiseks pole, aga Jumala tahtel proovin niipalju õppida kui suudan.

A.

Tean 15 + suurat peast. Koraani pähe õppimine on lihtne, ääretult lihtne, aga võtab minu puhul omajagu aega. Mul on selline õppimisviis, et algul kuulan retsiteerimist (hea on ühe kindla retsiteerija juurde kindlaks jääda!) ja siis kirjutan transliteratsiooni paberile üles; ei õpi rohkem ühekorraga kui kaks ri-

da; neid ma kordan ja kordan ja kordan kuni jäävad mulle meelde ja siis liigun edasi teise kahe rea juurde ja õpin need pähe ning siis kordan kõiki nelja rida otsast peale jne.

Mul ei ole mingit erilist plaani selle õppimiseks, kuigi see oleks ideaalne. Tunniplaan oleks super lahendus nagu koolilastelgi, kus iga päev teatud ajal on sul Koraani õppimine aga ... Allah andestagu!

A.

Ma tean, et ei tea piisavalt. Ei hakkaks siin ette lugema, kui palju tean. Mulle on alati igasugused päheõppimised keerulised olnud. Ka siis, kui asja vastu tõeline huvi on. Pean samas tunnistama, et kindlat plaanipärast õppimist ei ole ja see on ka tagasilöögiks.

K.

Peast tean suurasid 1, 55, 68, 97 ja 100-114. 55 ja 68 kipuvad aeg ajalt ununema, sest ma ei retsiteeri neid palves piisavalt – ikka valin lühemad värssid. See on iseenesest väga halb, kui oled Koraani õppinud ja lased ununeda, seega pean sellega kindlasti tööd tegema ja ka uusi suurasid juurde õppima inšAllah. Loodan, kui lapsed on piisavalt vanad, hakata rohkem suurasid õppima, siis saan õppida koos nendega.

A.

Türgi köök

Kokk: Zeynep

Allikad: <http://erdeminmutfagi.blogspot.com/>, <http://yemektariffi.net/kavunlu-sutlac-tarifi/>, <http://www.mutfaksalvaziyetler.com/ci-kolatali-sutlac-tarifi-2.html>

Kanasupp kollaste ploomide ja riisiga ehk saru erikli purung çorbasi

- 1 kanakints (200-250g)
- 1 l kanapuljongit
- ¼ klaasi ehk 0,5 dl riisi
- 150g kuivatatud kollaseid ploome
- 1 tl musta pipart
- 1 tl vürtspipart
- 5 musta pipra tera
- 2-3 nelgitera
- 1 sidrun
- 1 sl tärklis
- punt värsket koriandrit
- 1 sibul
- soola

Lase ploomidel tund aega vees paisuda. Keeda kanakintsu koos musta pipra terade, vürtspipra, nelgi, poole sidruni koore ning sibula ja soolaga, kuni see on pehme. Kurna puljong ja eemalda kanakondid. Haki liha väikesteks tükkideks.

Kui vaja, lisa puljongile vett, et vedelikku oleks 1 liiter. Vala puljong keedunõusse ja lase keema. Lisa keevale puljongile riis ja keeda tugeval tulel, kuni riis hakkab pehmenema. Sega tärklis vähese külma veega. Lisa supile ploomid, hakitud kanaliha ja tärklisesegu. Maitsesta soolaga ja lisa jahvatatud must pipar. Keeda, kuni riis ja ploomid on pehmed. Enne serveerimist lisa supile veidi sidrunimahla. Serveerimisel puista supitaldriku põhjale näpuotsatäis värsket koriandrit ja seejärel tõsta peale supp.

Supp on pärit 15. sajandi Osmani impeeriumi õukonna köögist.

Tuuneesia köök

Kokk: Karima

Allikas: <http://karimasfood.blogspot.com/2009/11/pasta-tuunikalasalat.html>

Makluuba kanaga

- 700 g kanalaha
- 2 tassiriisi
- 3 kartulit
- 2 suurtsibulat
- kukrumi
- soola
- pipart
- loorberit
- praadimiseks õli
- umbes 1 l vett

Pese kana (mina kasutasin fileed, kuid ei ole oluline). Pane külma veega keema, eemalda keedes vaht, lisa loorber, sool ja pipar. Keeda kana poolpehmeks, nõruta, aga jäta puljong alles!!!

Koori sibulad, haki kuubikuteks. Koori kartulid ning lõika ratasteks. Kuumuta õli pannil ning fritti kartulirattad ning sibulad. Pese riis ja lase natuke vees seista.

Võta suurem kaanega pott. Aseta kanatükid potipõhja, kana kata friteeritud kartulirastega kartulile aseta peale sibul, mille eelnevalt praadisid. Maitsesta soola ja pipraga.

Sega riis kokku soola, pipra ja kurkumiga. Kata sibul riisiga, vala peale puljong, nii palju, et riis on kaetud ning pane keema. Kui puljong hakkab podisema, keera tuli madalamaks ja lase tasasel tulel haududa, kuni riis on pehme. Vajadusel lisa puljongit juurde.

Kui riis on pehme, võta suurem taldrik ning keera roog taldrikule kummuli nii, et riis oleks all ja liha oleks kõige peal.

Pudrupotike, keeda!

Pakistani köök

Kokk: Amira

Allikas: „Annas medelhavsmat“ – Anna Bergenströmi

Kana Karahi

- 1 kg kana
- 3 keskmist tomatit
- 1 dl õli
- 1/2 tl punast tsillit
- 1/2 spl fenugreeki lehti
- 1 tl garam masalat
- 1 tl koriandrit
- 1/4 tl kurkumit
- 1/2 tl paprikat
- soola maitse järgi
- 1 tl köömneid
- 2-3 rohelist tsilli kauna
- 2 tl ingveri ja küüslaugupastat
- koriandri lehti

Kuumuta õli potis ja lisa köömned, prae umbes 2 minutit ja lisa ingveri- ja küüslaugupasta.

Sega läbi ja lisa hakitud tomatid. Kui tomatid on pehmeks saanud, lisa ülejäänud maitseained, sega läbi ja lisa tükeldatud kana.

Pruunista kana mõlemilt poolt ja lisa vett, nii et kana oleks kaetud. Hauta tasasel tulel, kuni kana on pehmeks saanud, vajadusel võid vahepeal lisada vett. Et karri oleks paksem, võid klaasis segada jahu ja vee ja vaikselt segades karri sisse lisada.

Enne lõppu võib lisada ka värskaid koriandri lehti.

KORAANINURK

HARJUTUSI KORAANI RETSITEERIMISE ÕPPIMISEKS

„Muallim thääni“ Ahmadhadi Maksudi

Koostanud: Aisha

38

KAKS KÕRVUTI TÄHTE, MILLEST ESIMESEL ON SUKUUN

Kui kõrvuti satuvad kaks tähte, millest esimesel on peal *sukuun*, võib juhtuda kaks asja.

1. Idghaam kolmel juhul:

a) kui tegemist on sama tähega:

- وَلَكُمْ مَّا (وَلَكُمَّا) • أَضْرِبِ بِعَصَاكَ
- فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ
- هَلْ لَكَ • يُذْرِكُكُمْ • عَصَا وَكَانُوا

b) kui häälitakse samast suu piirkonnast: 2.

b1. Tähed ط ja ت, د:

- قَدْ تَبَيَّنَ (قَتْ تَبَيَّنَ = قَتَّبَيَّنَ) • وَ مَهَّدَتْ
- أَثْقَلَتْ دَعَاؤَ اللَّهِ • إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ
- أَحَطَتْ • فَرَطْتُ • بَسَطَتْ • فَرَطْتُمْ

b2. Tähed ظ ja ث, ذ:

- إِذْ ظَلَمْتُمْ (إِظْ ظَلَمْتُمْ = إِظْلَمْتُمْ) • يَلْهَثُ ذُّ لِكَ

38

b3. Tähed **ب** ja **م** :

• **أَرْكَبَ مَعَنَا (إِرْكَمَ مَعَنَا = إِرْكَمَعْنَا)** .

c) kui häälikuid häälitakse samast piirkonnast ja nende hääldus on sarnane:

c1. Tähed **ر** ja **ل** :

• **قُلْ رَبِّ (قُرْرَبٍ = قُرْبٍ)** • **بَلْ رَفَعَهُ** .

c2. Tähed **ك** ja **ق** :

• **أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ (أَلَمْ نَخْلُكْكُمْ = أَلَمْ نَخْلُكُم)** .

Idghaami tunnused Koraanis

Tähe talle järgneva tähega täieliku ühinemise (täieliku *idghaami*) tunnuseks Koraanis on *sukuuni* puudumine esimeselt tähelt ja *šadda* ilmumine teisele.

Tähe talle järgneva tähega mitte-täieliku ühinemise (mitte-täieliku *idghaami*) tunnuseks Koraanis on *sukuuni* puudumine esimeselt tähelt ja *šadda*

2. *Izhaar* (muutusteta hääldus) toimub juhul, kui häälikud ei ole lähedase hääldusega ja neid ei häälita samast suupiirkonnast.

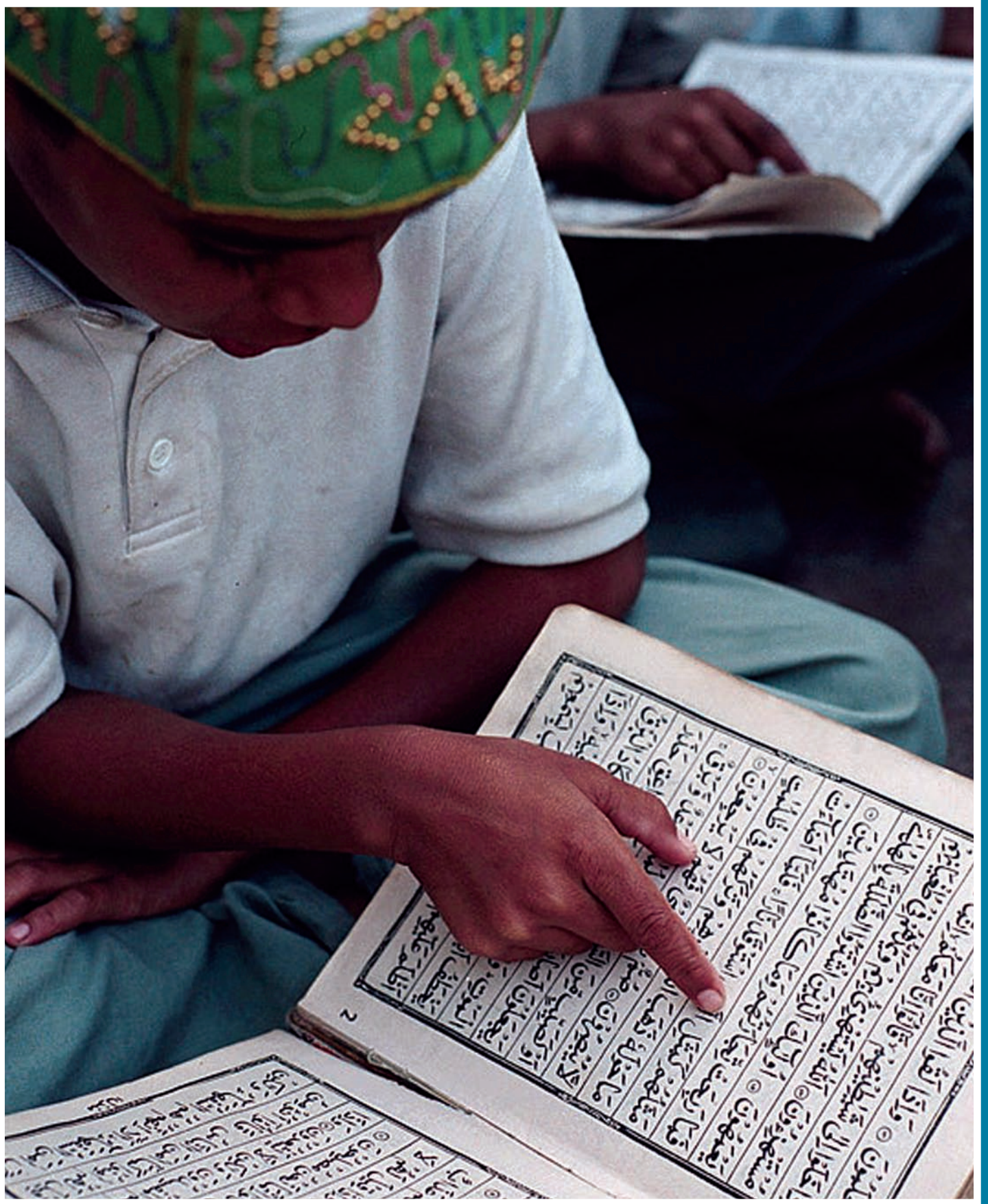
- نَعْبُدُ • نَسْتَعِينُ • يُؤْمِنُونَ • قُلْ أَعُوذُ • أَرَأَيْتَ
- لَمْ يَلِدْ • وَ لَمْ يُولَدْ • وَ يَمْنَعُونَ • أَطْعَمَهُمْ

Izhaari tunnused Koraanis

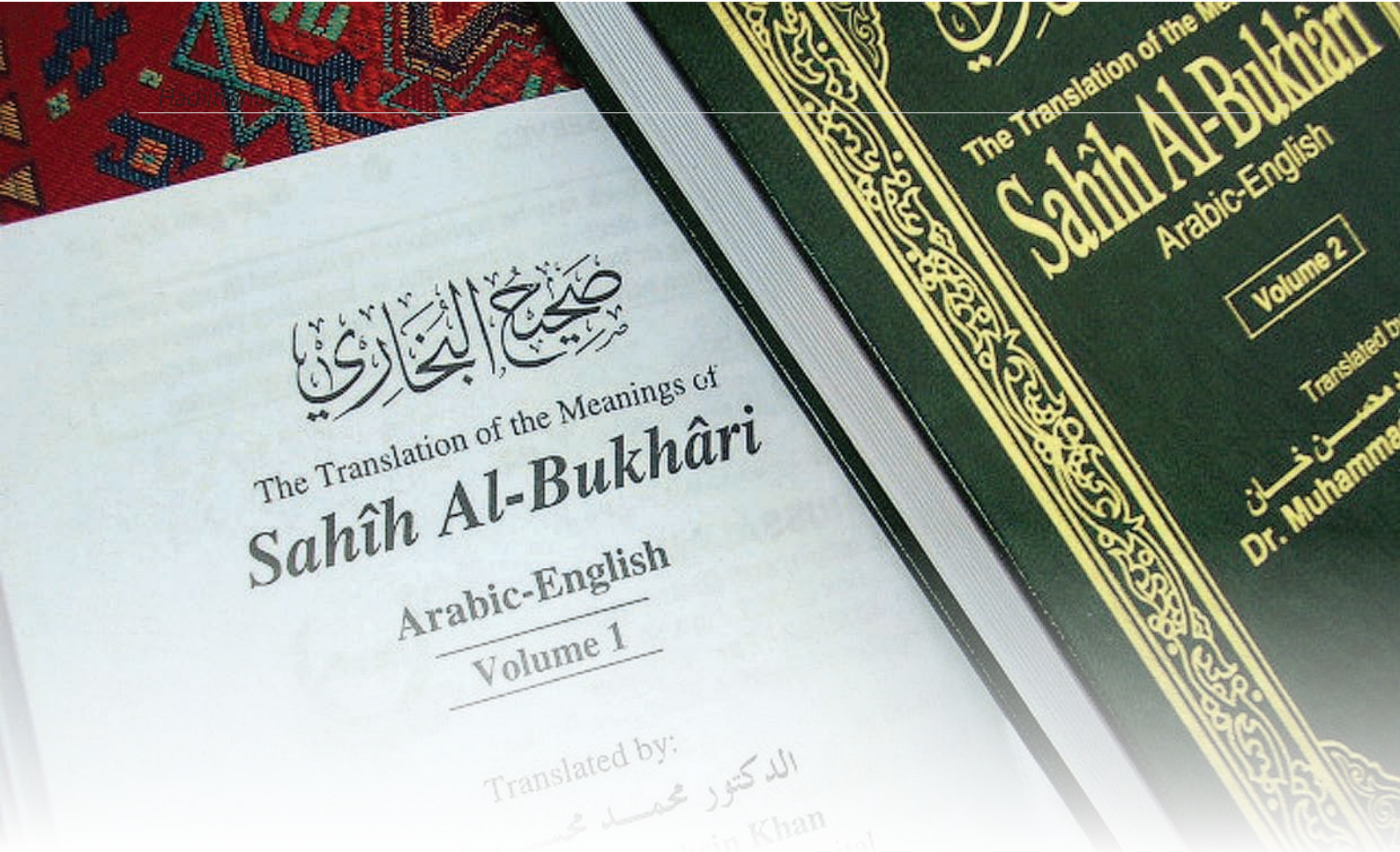
Vokaliseerimata täht hääldatakse *izhaari* reeglite kohaselt juhul, kui tema kohal on *sukuun*. *Sukuuni* lisamine näitab, et selle tähe peab korralikult, kuid ilma vokaalita välja hääldama.

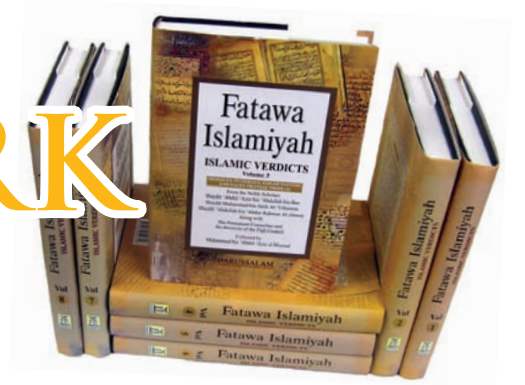
Uthman (رضي الله عنه) on edastanud, et Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ütles: „Parimad teie hulgast on need, kes õpivad ja õpetavad Koraani.“ (Al-Bukhari, 61/545)

Abdullah (رضي الله عنه) on edastanud, et Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ütles: „See on halb, et osad teist ütlevad: „Olen selle ja tolle koraanivärsi unustanud“, sest tõesti, neid on pandud unustama. Seega peate Koraani retsiteerima, kuna see põgeneb inimese südamest kiiremini kui kaamelid (peremehe käest).“ (Al-Bukhari, 61/550)

Abu Mura (رضي الله عنه) on edastanud, et Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ütles: „Usklik, kes retsiteerib Koraani ja käitub selle järgi, on nagu sidrun, mis nii maitseb, kui ka lõhnab hästi. Usklik, kes ei retsiteeri Koraani, kuid käitub selle järgi, on nagu dattel, mis maitseb hästi, aga ei lõhna. Kahepalgeline, kes Koraani retsiteerib, on nagu magus basiilik, millel on küll hea lõhn, aga kibe maitse. Kahepalgeline, kes Koraani ei retsiteeri, on nagu ürtarbuus, mis maitseb mõrudalt ja lõhnab halvasti.“ (Al-Bukhari, 61/579)

FATWANURK

Koraani lugemine

Tõlkinud: Aisha

Allikas: fatwa-online.com

„SADAQA LLAAHU L-ADHIIM“ ÜTLEMINE PEALE KORAANI RETSITEERIMISE LÖPPU

Küsimus: Kas peale Koraani retsiteerimise lõpetamist võib öelda „sadaqa llaahu l-adhiim“ („Võimas Jumal on rääkinud tõtt“)?

Vastus: See on *bida* (usuline uuendus). Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ei teinud seda, samuti ei teinud seda õigesti juhitud kaaliifid ega Prohveti (صلى الله عليه وسلم) muud kaaslased. Prohvet (صلى الله عليه وسلم) on öelnud: „Igaühelt, kes toob meie asja (st meie usku) sisse midagi, mis siia ei kuulu, lükatakse see tagasi.“ (Al-Bukhari ja Muslim)

Islamiuuringute ja *fatwade* alaline komitee

„al-Bid’u wal-Muhdathaat wa maa laa Asla lahu“, lk 571.
„Fataawa al-Lajnah ad-Daa’imah lil-Buhooth al-Ilmiyyah wal-Iftaa“, *fatwa* nr 3303.

KORAANID SURNUAIAL

Küsimus: Mõnede haudade kõrvale jäetakse Koraanid, et kes iganes saaks surnule lugeda. Mis on Teie seisukoht selles suhtes?

Vastus: See on *bida* (usuline uuendus). Need Koraanid tuleks viia mošeesse, et nad moslemitele kasulikuks muuta.

Šeik ibn Uthaymiin

„al-Bid’u wal-Muhdathaat wa maa laa Asla lahu“, lk 369.
„Fataawa at-Ta’ziyah“, lk 54.

SURNULE KORAANI LUGEMINE JA KÖHULE ASETAMINE

Küsimus: Mis on seisukoht surnule Koraani lugemise ja kõhule asetamise suhtes? Samuti sooviks teada, kas on kindlad päevad, millal omakstele võib kaastunnet avaldada, näiteks kolm esimest päeva?

Vastus: Islami seaduses ei ole midagi surnule või haul Korraani lugemise kohta, seega on tegemist *bidaga* (usulise uuendusega). Sama käib ka Koraani surnu kõhule asetamise kohta. Märitud on hoopis metallituki või mõne muu raske eseme kõhule asetamist, et kõhu pundumist vältida.

Mis puutub aga kaastundeavaldustesse, siis selle jaoks ei ole määratud mingit kindlat ajalimiti.

Šeik ibn Uthaymiin
„al-Bid’u wal-Muhdathaat wa maa laa Asla lahu“, lk 370.
„Fataawa Islaamiyyah“, köide 2, lk 50.

PROFESSIONAALSE RETSITEERIJA PALKAMINE SURJALE RETSITEERIMISEKS

Küsimus: Kas on lubatud maks- ta professionaalsele retsiteerijale, et ta moslemi surma korral tole hingele Koraani retsiteeriks?

Vastus: See on *bida* (usuline uuendus) ja selles ei ole tasu ei retsiteerijale ega surnule, kuna retsiteerija loeb palga, seega selle ilma tasu eest. Iga jumalakartlik tegu, mis on tehtud siinse ilma tasu eest, ei vii meid Jumalale lähemale ega too kaasa ka tasu Jumalalt. Seega ei ole professionaalse retsiteerija palkamise taga peidus muud, kui vaid pärijate raha raiskamine.

Šeik ibn Uthaymiin

„al-Bid’u wal-Muhdathaat wa maa laa Asla lahu“, 278.
„Majmoo’ Fataawa wa Rasaa’il fadheelatush-Shaykh Muhammad Ibn Saalih al-’Uthaymeen“, lk 357.

„MOSLEMI KINDLUS - duaasid Koraanist ja sunnast“

Said ibn Wahf Al-Qahtani Said ibn Wahf Al-Qahtani

Tõlkinud ja koostanud: Aisha

MIDA ÖELDA ENNE KORAANI RETSITEERIMISEGA ALUSTAMIST?

Jumal ütleb Koraanis: „**Kui sa loed Koraani, otsi kaitset Jumalalt neetud saatana eest.**“ (16:98) Jumalalt kaitse otsimist nimetatakse araabia keeles *isti'ädäks* ja seda öeldakse nii: *audhu bi-llähi mina š-šaitaani r-ražiim* – ma otsin kaitset Jumalalt neetud saatana eest.

Kaitse otsimise reeglid on järgnevad:

- 1) Kui loetakse vaikselt, siis otsitakse ka kaitset vaikselt;
- 2) Ka palves otsitakse kaitset vaikselt;
- 3) Kui loetakse valjul häälel ja kohal on kuulajaid, otsitakse ka kaitset valjul häälel;
- 4) Kui loetakse kordamööda (nagu näiteks klassis), siis esimene lugeja otsib kaitset valjul häälel ja ülejäänud vaikselt;
- 5) Kui lugemine jääb katki köha, aevastuse või (teemakohase) rääkimise tõttu, pole jätkamisel uuesti kaitset vaja otsida;

6) Kui lugemine jääb katki töö, tavalise jutuajamise, söömise või muu taolise tõttu, siis peaks enne uuesti lugemise alustamist Jumalalt kaitset otsima;

Basmala tähendab, kui öeldakse *bismi llähi r-rahmäni r-rahiim*. See kuulub iga Koraani suura algusesse, välja arvatud suura nr 9 (At-Tawba).

Kui hakata Koraani mõnda suurat algusest lugema, peaks kõigepealt otsima Jumalalt kaitset, siis ütleva *basmala* ja seejärel alustama suura lugemist. Selle tegemiseks on neli erinevat võimalust:

- 1) Kõik kolm eraldatult, st otsida Jumalalt kaitset, peatuda, öelda *basmala*, peatuda ja hakata suurat lugema;
- 2) Kõik kolm koos, st otsida Jumalalt kaitset, öelda *basmala* ja hakata suurat lugema ühe hingetõmbega, ilma vahepeal peatumata;
- 3) *Basmala* ja suura algus koos, st otsida Jumalalt kaitset, peatuda, öelda *basmala* ja vahepeal peatumata hakata kohe suurat lugema;
- 4) Jumalalt kaitse otsimine ja *basmala* koos, st otsida Jumalalt kaitset ja vahepeal peatumata kohe öel-

da *basmala*, siis teha paus ja seejärel hakata suurat lugema.

BASMALA KAHE SUURA VAHEL

Hafs retsiteerimissüsteemi järgi (mida meie siin õpime) loetakse kahe suura vahele alati *basmala*, välja arvatud suurade *Al-Anfal* (8) ja *At-Tawbah* (9), kuna nende vahele ei ole *basmala*'t ette nähtud.

On neli erinevat viisi, kuidas suurat lõpetada ja järgmisega jätkata, nii et *basmala* nende kahe vahele jääb. Kolm neist on lubatud ja üks ei ole lubatud.

Lubatud:

1) Kõik kolm eraldatult: Retsiteerija lõpetab suura, peatub ja hingab, ütleb siis *basmala*', peatub ja hingab, seejärel alustab järgmise suuraga. Näiteks:

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿١﴾ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ﴿٢﴾
﴿٣﴾ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ

2) Kõik kolm koos: Retsiteerija lõpetab suura ja ühendab selle lõpu kohe vastava vokaaliga *basmala*'le, seejärel ikka veel sama hingetõmbega

ühendab *basmala*' lõpu vastava vokaali järgmise suura algusega. Näiteks:

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ﴿١﴾
﴿٢﴾ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ

3) Basmala ja suura algus koos: Retsiteerija lõpetab suura, peatub ja hingab, ütleb siis *basmala*' ja ühendab selle lõpu vastava vokaali järgmise suura algusega. Näiteks:

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿١﴾ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ﴿٢﴾
﴿٣﴾ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ

Keelatud:

4) Suura lõpp ja basmala koos, järgmine suura eraldi: Retsiteerija lõpetab suura ja ühendab selle lõpu kohe vastava vokaaliga *basmala*'le, seejärel peatub ja hingab ja alles siis alustab uue suuraga. Taoline retsiteerimine võib kuulajat arvama panna, et *basmala* on eelmise suura viimane värss, mis ei ole õige.

MA KÄIN ISLAMIÜLIKOOIS

Rubriigi autor: Eileen

Allikas: „The fundamentals of Tawheed” - dr Abu Ameenah Bilal Philips (kursus: Aqeedah 101, Islamic Online University)

JUMALA KUJUTLEMINE

Inimmõistus on piiritletud, aga Jumal on piiramatu, seega inimene ei saa eeldada, et tema oma piiratud mõtlemisega hõlmab ning mõistab midagi väljaspool seda sfääri, millest Jumal on lubanud meil osaks saada.

Reeglina mõistab inimene vaid asju, mis on tema enda kogemustepagasis. See seletab pahatihti lahti ka ateistliku mõtteviisi – me teame, et kõigil on algus ja lõpp. Kuidas siis saab eksisteerida miski, millel ei ole ei algust ega lõppu? Võimatu! Inimmõistus ilma usuta ei pruugi olla suuteline sellise mõttega toimetulekuks.

Seega, kui me hakkame looma ettekujutlust Jumalast oma enda kogemustepagasile nõjatudes, siis me vaid seame end eksiteele. Jumal on erinev kõigest, mida inimene suudab ette kujutada.

Mistahes pildi me Jumalast oma peas valmis vooliksime, see põhineks tahes tahtmata meie endi piiritletud kogemusel; see sarnaneks Jumala poolt looduga – see on ju ainus, mille põhjal me oskame midagi kokku mõelda. Aga fakt on see, et me ei saa realselt ette kujutada midagi, mida me ialgi kogenud ei ole.

Kui me kujutame Jumala olemust enda vaimusilmas füüsiliselt ette, siis me juba samastame Teda Tema enda loominguga.

Ent, ei ole ka päris võimatu meie Loojat ette kujutada. Ta on meile teada andnud enda omadustest – meil on võimalus intellektuaalselt

ning emotsionaalselt mõista mõningaid Jumala omadusi.

Näiteks, *al-Qadiir*: the All-Powerful; Kõikvõimas <- tähendab, et ei ole mitte midagi milleks Jumal ei oleks võimeline. *Ar-Rahmaan*: the Most-Merciful; Halastavaim <- tähendab, et loodu hulgas ei ole mitte terakestki, mis ei saaks osa Tema halastusest, väärigu ta seda või mitte.

Eelnimetatud omadused ei vaja piltlikku ettekujutust, seega annab see meile õiglase ettekujutluse.

Ma leian, et seda kõike tuleb meenutada eelkõige seetõttu, et meie maailmas on vägagi levinud Jumala, kui mehe, kujutamine. Koraanis teeb Jumal meile kõik vägagi selgeks: **„Miski ei ole Tema sarnane ja Ta on Kõikekuulja ja Kõikenägija.”** (42:11)

„Ja Talle ei ole kedagi võrdset.” (112:4)

Kui Prohvet Mooses palus näha Jumalat ...

Pärast seda, kui Jumal tegi meile mõisteta- vaks, et Ta ei ole nagu Tema looming, Ta informeerib meid sellest, et meie silmad ei ole suutelised teda nägema.

Ta ütles: **„Teda ei ole võimalik näha, kuid Ta näeb kõike ...”** (6:103)

Et seda veelgi rõhutada, edastas Jumal meile ühe intsidendi prohvet Moosese elust:

„Ja kui Mooses saabus Meie määratud ajal ja ta Isand rääkis temaga, ütles ta: „Mu

Isand, näita end, et võiksin Sind näha!” (Jumal) vastas: „Sa ei näe Mind, kuid vaata mäele – kui see peaks paigale jääma, siis näed sa Mind.” Kuid kui ta Isand ilmus mäele, muutis see selle tasaseks ja Mooses kukkus teadvusetult maha. Ja kui ta ärkas, ütles ta: „Ülistatud olgu Sa! Olen Sulle pattu kahetsenud ja olen esimene usklike seas.” (7:143)

Prohvet Mooses arvas, et kuna Jumal eelistas teda ülejäänud inimkonnale, toimetades otse temani õige sõnumi, siis tal on õigus Jumalat näha. Jumal tegi aga sulaselgeks, et siinses elus ei ole see mitte kellelegi võimalik. Kui mägi kokku varises, mõistis Mooses oma viga ja palus Jumalalt andeks, et oli soovinud midagi, mis ei olnud tema jaoks lubatud.

Kas prohvet Muhammed nägi Jumalat?

Osad moslemid arvavad, et prohvet Muhammedi puhul tehti reeglile erand. Teame me ju, et Jumal lasi tal minna taevasse, isegi kaugemale, kui inglitel on lubatud minna.

Kuid kui tema naiselt Aishalt selle kohta küsiti, vastas too: „Mul tõusevad ihukarvad sellest püsti, mis te küsisite. Igaüks, kes teile rääkis, et Muhammed on oma Isandat näinud, on valetaja.”

Kui Abu Dharr küsis prohvtilt, kas ta on oma Isandat näinud, vastas Muhammed: „Oli vaid valgus, kuidas ma oleksin saanud Teda näha.”

Ühel teisel korral seletas prohvet nimetatud valguse tähenduse lahti, öeldes et see ei olnud Jumal ise: „Tõesti, Jumal ei maga ja magamine ei ole ka Talle kohane. Ta on ainus, kes oma kaale langetab ja tõstab. Õised teod lähevad Tema juurde üles enne päevaseid tegusid ja päevased

teod enne õiseid tegusid ja Tema kattedeks on valgus.”

<- Prohvet Muhammed, just nagu kõik eelnevad prohvetid, ei näinud Jumalat, Kõige Armulisemat ja Kõige Halastavamamat siinses elus.

Seda teades, kõik kes väidavad, et nad on Jumalaga kohtunud, valetavad.

Kui isegi prohvetid, keda Jumal on eelistanud ülejäänud inimkonnale, ei saanud iialgi Teda näha, siis kuidas saaks keegi, ükskõik kui jumalakartlik ta on, Teda näha?

Suurat un-Nažmi tähendus

Osad inimesed väidavad, et suurat un-Nažm on tõestuseks sellele, et prohvt nägi Jumalat.

„Kui ta oli kõrgemal horisondil, siis ta lähenes ja tuli alla ja oli kahe vibupikkuse kaugusel või lähemal. Ja ta ilmutas Tema sulasele, mida ilmutas. Süda ei valetanud selle kohta, mida ta nägi. Kas siis vaidlete temaga selle üle, mida ta nägi? Ja ta tõesti nägi teda ka teise allatuleku ajal.” (53:7-13)

Aishalt küsiti selle kohta, ning ta vastas, et tema olevat olnud esimene, kes selle kohta prohvtilt uuris, ning vastus oli järgmine: „Tõesti, see oli Gabriel, Jumala rahu olgu temaga. Ma ei näinud teda vormis, milles ta on loodud, välja arvatud kahel korral; ma nägin teda taevast laskumas ja tema suurus täitis kõik, mis oli maa ja taeva vahel.”

Seejärel ütles Aisha: „Kas te ei ole kuulnud, et Kõrgeim Jumal on öelnud: „Teda ei ole võimalik näha, kuid Ta näeb kõike ja Ta on Kõige Meeldivam, Teadjaim,” (6:103) ja „Ja ühelegi inimesele ei ole määratud, et Jumal temaga räägiks, välja arvatud läbi ilmutuse või katte varjust või saadab Ta sõnumitooja (st ingli) ...” (42:51).

Sellest tulenevalt, kui neid koraanivärsse koos Prohvete seletustega analüüsida, ei teki siinkohal mingeid kahtlusi. Ei prohvet Muham-

med ega keegi teine ei ole näinud ega saa siin ilmas Jumalat nägema.

Miks me Jumalat ei näe?

Kui me näeksime siinses elus Jumalat, siis see test oleks mõttetu. Mis usu testimine see siis oleks? Milleks usk? Milleks siis üldse see maailm?

Tõeline test siinses elus ongi see, et me peame uskuma Jumalat ilma Teda tegelikult nägemata. Kui Jumal oleks kõigile siin nähtav, siis kõik usukusid Temasse ja test jääks sooritamata, sest inimene oleks nagu ingel – täielikult Jumalale kuulekas ja alistunud.

Jumal aga lõi inimese kõrgemaks kui inglid, kellel ei ole vaba tahet.

Jumal on hoidnud end varjatuna inimkonna eest ja teeb seda kuni Viimase Päevani, millal teatud hulgal inimestel on võimalik meie Isandat näha. Sellest aga juba järgmine kord.

ÕPIME MAROKO DIALEKTI

Autor: Aisha

Allikas: Magistritöö – „Araabia keele vestmik-sõnastik“

5. MAJAS

1) Väljendid

Palun pane aken kinni!	<i>min faḍlika ḡlaqi n-nāāfiḍa</i>	من فضلك أغلق النافذة!	<i>allaahi ḥafzak ḡlaq šaržm</i>
Palun keera uks lukku!	<i>min faḍlika qfili l-bääb</i>	!من فضلك أقفل الباب	<i>allaahi ḥafzak sid l-bääb</i>
Palun keera uks lukust lahti!	<i>min faḍlika iftäḥi l-bääb</i>	!من فضلك إفتح الباب	<i>allaahi ḥafzak ftäḥ l-bääb</i>
Kus WC on, palun?	<i>äinä l-mirḥääḍ min faḍlik?</i>	أين المراض من فضلك؟	<i>fiin käina t-tualeet mn fḍlök?</i>
Kus asub ...?	<i>äinä ...?</i>	أين...؟	<i>fiin käina ...?</i>
Kust ma võik-sin leida ...?	<i>äinä jumkinu-nii än äžida ...?</i>	أين يمكنني أن أجد...؟	<i>fiin imkin lii lqaa ...?</i>

2) Sõnavara

aed	<i>ḥādiqa</i>	حديقة	<i>ḥādiqa</i>
aken	<i>nāāfiḍā</i>	نافذة	<i>nāāfiḍa</i>
büroo	<i>māktāb</i>	مكتب	<i>mōktōb, biiro</i>
diivan	<i>kānāba / miq'ād</i>	كنبة / مقعد	<i>maq'ād, soofa</i>
elutuba	<i>ḡurfatu l-žuluus</i>	غرفة الجلوس	<i>saala</i>
garaaž	<i>mawqif</i>	موقف	<i>garaaž</i>
hambahari	<i>furšāāt āsnāän</i>	فرشاة أسنان	<i>šiitat snāän</i>
juuksehari	<i>furšāāt šā'ir</i>	فرشاة شعر	<i>mšta</i>
kahvel	<i>šāwkā</i>	شوكة	<i>furšiita</i>
kapp	<i>ḥizāänā</i>	خزانة	<i>mārju</i>
kardin	<i>sitaara</i>	ستارة	<i>ḥāāmia, riido</i>

korsten	<i>mawqid</i>	موقد	<i>šöminee</i>
kraan	<i>ħänäfiĵĵä</i>	حنفية	<i>robinee</i>
köök	<i>maṭbaħ</i>	مطبخ	<i>kuziina</i>
laud	<i>ṭaawilä</i>	طاولة	<i>tabla</i>
lukk	<i>qifl</i>	قفل	<i>qifl</i>
lusikas	<i>mil'äqa</i>	ملعقة	<i>mal'aqa</i>
magamistuba	<i>ġurfatu n-näum</i>	غرفة النوم	<i>biit n-näum</i>
maja	<i>mänzil</i>	منزل	<i>daar</i>
nuga	<i>sikkiin</i>	سكين	<i>muus</i>
padi	<i>wisääda</i>	وسادة	<i>usääda, mħädda</i>
peegel	<i>mir'äät</i>	مرآة	<i>mri, mrääja</i>
pesumasin	<i>ġässäälä</i>	غسالة	<i>ġässäälä, mašin a lavee</i>
raadio	<i>raadiu</i>	راديو	<i>raadiu</i>
rõdu	<i>šurfä</i>	شرفة	<i>balkonĵ</i>
sääsevõrk	<i>nämusijä</i>	ناموسية	<i>nämusija</i>
söögituba	<i>ġurfatu ṭ-ṭa'aam</i>	غرفة الطعام	<i>sal a manžee</i>
taldrik	<i>šahin</i>	صحن	<i>ṭabsiil</i>
tass	<i>quub</i>	كوب	<i>kääs</i>
telefon	<i>häätif</i>	هاتف	<i>tilifuun</i>
televiisor	<i>tilfääzä</i>	تلفازة	<i>tlfääza</i>
tool	<i>kursi</i>	كرسي	<i>kursi</i>
trepp	<i>sulläm</i>	سلم	<i>druuž</i>
triikraud	<i>mikwäät</i>	مكواة	<i>ħaddääda</i>
tuba	<i>ġurfa</i>	غرفة	<i>biit</i>
uks	<i>bääb</i>	باب	<i>bääb</i>
vaip	<i>sižžäädä</i>	سجادة	<i>läħseera</i>
valamu	<i>migsälä</i>	مغسلة	<i>lavabo</i>
WC	<i>ħämmääm</i>	حمام	<i>tualet</i>
voodi	<i>sariir</i>	سرير	<i>sriir</i>
võti	<i>miftääħ</i>	مفتاح	<i>sääruut</i>

Lastele

SPORTAUTO KORAANI VASTU

Tõlkinud: Khadija

Allikas: <http://www.islamcan.com/islamic-stories/sports-car-vs.-quraan---a-nice-story.shtml>

Üks noormees valmistus kolledži lõpetamiseks. Juba mitu kuud oli ta ühe autosaaliga müügisaali aknal ilusat sportautot imetlenud. Teades, et isa on võimeline seda talle ostma, mainiski poeg talle oma ainukest soovi.

Kui lõpetamise päev lähenes, ootas nooruk isapoolseid märke, et ta oli selle ihaldatud auto ära ostnud. Lõpuks, lõpetamise päeva hommikul, kutsus isa ta oma kabinetisse. Isa ütles, kui uhke ta on, et tal on nii tubli poeg ja samuti, kui palju ta teda armastab ja ulatas talle kaunitult pakitud kingituse.

Uudishimulikult, ent samas ka pettunult, avas noormees karbi ja leidis armsa nahkköites Koraani. Vihaselt tõstis ta oma isa peale häält ja ütles: „Sul on nii palju raha ja sa kingid mulle Koraani?“ ja tormates majast välja, jättis ta Püha Raamatu lauale.

Möödus palju aastaid ja noorest mehest sai edukas äriees. Tal ol ilus kodu ja suurepärane perekond. Mõistes, et isa on juba väga vana, arvas ta, et peaks teda külastama. Ta polnud teda sellest lõpetamise päevast saati näinud.

Enne, kui ta jõudis midagi organiseerida, sai ta telegrammi, et isa on surnud ning tema tahe oli kogu oma vara pojale pärandada. Poeg pidi koju minema ja asjade eest hoolt kandma. Kui ta isakoju jõudis, täitis äkitselt ta südant kurbus ja kahju-tunne. Ta hakkas isa tähtsaid pabereid läbi vaatama ja nägi ikka veel uut Koraani, just nii, nagu ta oli selle aastaid tagasi jätnud. Pisarsilmi avas ta Koraani ja hakkas lehitsema.

Kui ta luges, kukkus ümbrikust, mis oli teibiga Koraani taha kinnitatud, välja auto võti. Sellel oli võtmehoidja, millel märgitud müüja nimi – sama, kelle sportautot ta oli ihaldanud. Võtmehoidja teisel poolel aga tema lõpetamise kuupäev ja sõnad „KOGU ARVE MAKSTUD“.

Kui palju kordi oleme jäänud ilma Jumala õnnistustest, sest need pole saabunud meile meeldivas pakendis?

IQRA

KULTUURIKESKUS IQRA

Tiigi 1-1a

51003

Tartu

EESTI/ESTONIA

Kontakt keskus@islam.pri.ee

SADAQA - ANNETUSED:

www.islam.pri.ee toetamine

(tasuta materjalide saatmine, raamatute tõlkimine, toimetamine ning trükkimine, loengud jne):

Kätlin Hommik

Märkusega "SADAQA"

Ühispanga konto nr. 10010608670016

IBAN: EE231010010608670016

BIC: EEUHEE2X

ÜHE VANA ON TEISE UUS ...

Võimalus saata inimestele riideid, mänguasju jne, mida ise enam ei vaja, kuid ära ka visata ei tahaks. Järgnevalt pakume välja aadressid, kuhu võiksid oma paki saata. Tegemist on erinevate organisatsioonide ja eraisikutega, kes tegelevad humanitaarabi ning vaeste igakülgse abistamise ning toetamisega ja jagavad sinu saadetise nendele, kes seda kõige enam vajavad. Kui äkki tead veel mõnda aadressi, mis sinu meelest peaks siin nimekirjas olema, siis anna meile sellest teada meiliaadressil info@islam.pri.ee.

AFGHANISTAN:

Mohammad Qasim Popal

UNAMA Kabul, Compound B

OSRSG/FSCU, Building 7, Room 101

Peace Avenue, Zanbaq Square

Wazir Akbar Khan (beside French Embassy)

Kabul

AFGHANISTAN

telefon: +93 700217289 / 0790005381

MAROKO:

Najat Mrabte

Rue 8, No 10

54400 Moulay Bouazza

P.Khenifra

MOROCCO

KOOSTAJAD

TOIMETAJAD: Aisha (Kätlin Hommik-Mrabte) ja Khadeja (Airi Hunt)

KUJUNDUS: Khadeja

RUBRIIGID: Aisha, Khadeja, Amina Iirimaalt, Eileen, Amina Bahrainist, Annelly, Kauthar, Yusuf Saeed, Karima, Zeynep, Rubaba, Aile, Hawa

PILDID: erakogu, internet

KONTAKT: iqra@islam.pri.ee

MOŠEE JA EESTI ISLAMI KOGUDUS

Keevise tn 9

11415

Tallinn

EESTI/ESTONIA

Telefon +372 55 94 76 89

Eesti moslemite kuukiri "IQRA" on eesti moslemite tasuta elektrooniline kuukiri. Ilmub insh Allah, iga kuul uue sisuga. Kuukirja sisu koostamisel on oodatud eesti moslemite ettepanekud nii eesti kui ka vene keeles.